

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

15^E JAARGANG

WOENSDAG 4 JUNI 1930

No. 753

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.
COMMISSIE VAN ADVIES:
Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J.
Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welleren
Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis;
Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.
Goddegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het
Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ont-
vangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoo-
ver daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rot-
terdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-
rekening No. 6729.

BERICHT.

In verband met de a.s. feestdagen zal het volgend
nummer op Donderdag 12 Juni verschijnen.

3 JUNI 1930.

De geldmarkt bleef ook deze week weder zeer ruim.
Weliswaar werden verschillende geldgevers bij de
nadering van de maandswisseling iets meer terughou-
dend; de vraag bleef echter zoo gering en het aanbod
zoo groot, dat een verheffing van de geldkoersen vrij-
wel geheel uitbleef. De rente van particulier disconto
trok in het begin der week, door de meerdere terug-
houdendheid, iets aan, zoodat $2\frac{3}{16}$ à $2\frac{1}{4}$ pCt. betaald
moest worden, maar reeds op den ultimo deed een
bijzondere vraag naar wissels, bij vrijwel geen aan-
bod van beteekenis, de rente, weder tot $2\frac{1}{2}$ pCt. terug-
loopen en gisteren was tenslotte voor $1\frac{15}{16}$ pCt. te
plaatsen. De callrente, die de vorige maand bij de
maandswisseling tot $3\frac{1}{2}$ pCt. opliep, kon het ditmaal
niet verder brengen dan 2 pCt. en was gisteren weder
op $1\frac{1}{2}$ pCt. terug. De prolongatierente noteerde 2—
 $2\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{4}$ pCt.

* * *

De balans van De Nederlandsche Bank geeft wei-
nig verandering van beteekenis te zien. De post bin-
nenlandsche wissels bleef vrijwel op dezelfde hoogte.
De beleeningen vermeerderden met f 4,6 miljoen.
Het tegoed van het Rijk, dat de vorige weekstaat
had aan te wijzen, maakte plaats voor een debetsaldo
van de schatkist ten bedrage van f 2,3 miljoen.

De goudvoorraad der Bank vertoont slechts een on-

belangrijke wijziging. De zilvervoorraad verminderde
met f 800.000. De post papier op het buitenland steeg
met f 1,2 miljoen, terwijl de diverse rekeningen op
de actiefzijde der balans een daling van f 1,3 miljoen
te aanschouwen geven. De biljettencirculatie ver-
meerderde met f 42,5 miljoen. De rekening-courant-
saldi van anderen stegen met f 9,4 miljoen. Het be-
schikbaar metaalsaldo vertoont een vermindering van
f 6,2 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt $52\frac{1}{2}$.

* * *

Veel verandering was er deze week niet in den loop
der wisselkoersen waar te nemen. Over het geheel
zijn de noteeringen iets hooger. Eenige invloed van
de maandswisseling is niet te bespeuren geweest. Het
Pond kwam van $12.07\frac{1}{2}$ op $12.08\frac{1}{4}$, terwijl de Dollar
tenslotte 2.4870 noteerde na de week op 2.4858 be-
gonnen te zijn. De Dollar noteerde in Londen 4.8594
—4.8603—4.8576. Marken verbeterden van 59.31 tot
 $59.34\frac{1}{2}$ (tegen £ $20.35\frac{1}{4}$). Fransche Francs kwamen
van $9.74\frac{1}{2}$ op $9.74\frac{1}{2}$ (tegen £ $123.91\frac{1}{2}$), Peseta's
 $30.27\frac{1}{2}$ — $30.37\frac{1}{2}$ — $30.22\frac{1}{2}$. Shanghai taels: $1.02\frac{1}{2}$,
Hongkong \$ 0.83. Pesos flauwer 95— $94\frac{1}{4}$.

De termijn-noteeringen voor 1- en 3-maands waren
voor Ponden resp. pari — $\frac{1}{8}$ disagio en $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{4}$ c.
agio, voor Dollars 6—4 en 10—8 c. disagio en voor
Marken $3\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ en 7—6 c. eveneens disagio.

LONDEN, 2 JUNI 1930.

De toestand op de geldmarkt onderging verleden
week geen verandering van eenige beteekenis. Niet-
tegenstaande de laatste dagen van de maand in die
week vielen, was het aanbod op Vrijdag en Zaterdag
groter dan de vraag; dientengevolge waren saldi over
het einde der week en daarmee het einde der maand
tot $1\frac{1}{2}$ en $1\frac{1}{2}$ pCt. verkrijgbaar. Het aanbod van geld
werd vergroot door eenige belangrijke posten August-
tus-wissels, welke door de banken werden gekocht.

Disconto kon zich dientengevolge niet op het niveau
van het begin der week handhaven en viel terug op
 $2\frac{1}{2}$ pCt. De schatkistpromessen werden tot $2\frac{3}{16}$ pCt.
toegewezen, tot welke noteering ook bankaccepten
heden verder verzwakten.

Wel veranderde de Bank of England het disconto
verleden week Donderdag niet, maar door de ruime
geldmarkt, welke deze week nog gesteund zal worden
door het War Loan dividend, houden de geruchten
over een verdere verlaging van het officieele discon-
to op $2\frac{1}{2}$ pCt. nog steeds aan.

De wisselkoersen en het feit, dat er heden weder
een kleine partij baar goud van de Centrale Bank
werd gekocht, wijzen echter nog geenszins in die
richting.

MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE
VOOR DE RIJNVAART.

VERSLAG VAN HET BUREAU OVER DE WERKZAAM-
HEDEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE
GEDURENDE HET JAAR 1929.

I.

De Centrale Commissie voor de Rijnvaart heeft in 1929 twee zittingen gehouden, in April en in November.

Samenstelling van de Commissie.

De samenstelling van de Commissie heeft in 1929 de volgende wijziging ondergaan: Door zijn benoeming tot rechter bij het Permanent Hof van Internationale Justitie, is de heer Fromageot uit de Centrale Commissie getreden.

Aan het eind van het jaar 1929 was de Centrale Commissie dus als volgt samengesteld:

President: de heer Jean Gout.

Het Rijk en de Duitse oeverstaten:

de H.H. Seeliger (gedelegeerde voor Hessen); Peters (gedelegeerde voor Pruisen); Fuchs (gedelegeerde voor Baden); Greuling (gedelegeerde voor Beieren); Ickes (adjunct-gedelegeerde).

België:

de H.H. Brunet, de Ruelle.

Frankrijk:

de H.H. Mahieu, Silvain Dreyfus, Herrenschildt.

Engeland:

Sir John Baldwin.

Italië:

de H.H. Rossetti, Sinigalia.

Nederland:

de H.H. Jhr. Van Eysinga, Kröller, Schlingemann.

Zwitserland:

de H.H. Herold, J. Vallotton.

Het Secretariaat is als volgt samengesteld:

Secretaris-Generaal: de heer Hostie (Belg).

Adjunct-Secretaris-Generaal: de heer Charguérand-Hartmann (Fransman).

Leden van het Secretariaat: de H.H. De L'Espinasse (Nederlander), Gerlach (Duitscher).

Secretaris-Archivaris: de heer Walther (Zwitsers).

Scheepvaartinspecteurs zijn:

voor het Zwitsersche district: de heer Moor, „Kantonsingenieur“, te Bazel;

voor het district I A: de heer Montigny, „Ingénieur et Chef des Ponts & Chaussées“, te Straatsburg;

voor het district I B: de heer Baer, „Oberbaurat“, te Mannheim;

voor het district II: de heer Häusel, „Oberbaurat“, te Mainz;

voor het district III: de heer Gelincky, „Oberbaurat“, te Koblenz;

voor het district IV: Jhr. Dittlinger, te 's-Gravenhage.

Het Comité, belast met de bewerking van het jaarverslag, is als volgt samengesteld:

de H.H. Ickes (President), Herrenschildt en Van Eysinga.

Herziening van de Akte van Mannheim.

De werkzaamheden betreffende de herziening zijn gedurende de twee zittingen in 1929 voortgezet. Men is hiermede zoover gevorderd, dat besloten is de teksten, welke tot hertoe in eerste lezing aangenomen waren, samen te stellen en te rangschikken.

Betrekkingen met andere internationale lichamen.

De Verkeerscommissie van den Volkenbond en de Centrale Commissie hebben haar samenwerking inzake de unificatie van het scheepvaartrecht voortgezet. Een conferentie van Staten, welke belang hebben bij deze unificatie, voorzoover het betreft de scheepvaart op de groote vaarbare waterwegen van het vasteland van Europa, zal waarschijnlijk door den Raad van den Volkenbond in 1930 bijeengeroepen worden. De dagorde bevat de onderwerpen waarvoor voor-ontwerpen bewerkt zijn door het Privaatrecht-Comité van den Volkenbond, gebaseerd op de teksten voorbereid door het Privaatrecht-Comité van de Centrale Commissie, te weten: de nationaliteit, de inschrijving, het eigendom, de hypotheek, de voorrechten, de gedwongen verkoop en de aanvaring.

Het Comité, ingesteld door de Verkeers-Commissie voor de unificatie van de transportstatistiek, welk Comité gereorganiseerd is overeenkomstig de wensch van de derde Algemene Verkeers-Conferentie, in verband met de uitbreiding van zijn activiteit tot de spoorwegstatistiek,

INHOUD.

Blz.

Mededeelingen van de Centr. Commissie voor de Rijnvaart	504	
DE GROEI DER INTERNATIONALE PETROLEUMINDUSTRIE door Dr. W. Mautner	505	
De Indische middelen over Februari 1930	508	
AANTEEKENINGEN:		
Het rapport van den Commissaris van de Rijksbank	509	
De geldmarkt in Mei	511	
BOEKAANKONDIGINGEN:		
Prof. Henry Clay: The Post-War Unemployment Problem, bespr. door Dr. A. W. Quint	513	
Ontvangen boeken	514	
MAANDCIJFERS:		
Overzicht van de Indische middelen	514	
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	515—522	
Geldkoersen.	Bankstaten.	Verkeerswezen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.	

heeft zijn werkzaamheden voortgezet. Het onderzoek der kwestie der verbetering der Rijn-statistiek kan slechts hernomen worden, als het Comité van den Volkenbond zijn taak beëindigd heeft.

Wat enerzijds het hoofdstuk „Fransche surtaxe“ van het Rapport Hines inzake de Rijnscheepvaart betreft, heeft de Verkeers-Commissie het volgende besluit genomen:

„Gezien de resolutie No. II van het Permanente Comité voor binnenscheepvaart van 18 Januari 1926, betrekking hebbende op de Rijnscheepvaart, (bij dit besluit had het Permanente Comité besloten eerst het advies van de Centrale Commissie over het hoofdstuk „Fransche surtaxe“ van het Rapport Hines te vragen);

Nota genomen hebbende van het antwoord van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart van 24 Januari 1928, (zie verslag over het jaar 1927 onder het hoofdstuk: Bericht Hines);

De discussie van het gedeelte van bovengenoemd Rapport over de Fransche surtaxe weder hervat en beëindigd hebbende;

Overwegende, dat de Centrale Commissie ernstige pogingen in het werk stelt om tot een resultaat te komen, hetwelk een einde maakt aan de tegenwoordige moeilijkheden, dat de Commissie reeds zekere resultaten bereikt heeft, en dat een definitieve oplossing, welke voldoening zal schenken aan de verschillende belangen, voorzien kan worden; Overtuigd, dat het zoeken naar deze oplossing krachtig voortgezet zal worden op den reeds aangegeven weg;

Besluit geen ander gevolg te geven aan de documenten genoemd in dit besluit.”

Wat anderzijds het hoofdstuk „Concurrentie der spoorwegen“ van het Rapport Hines betreft, heeft het speciale Comité, ingesteld om de vraagstukken in dit hoofdstuk opgeworpen te bestudeeren (zie Verslag over het jaar 1926 onder het hoofdstuk: Rapport Hines) zijn werkzaamheden in den loop van het jaar 1929 beëindigd. Het bericht van dit Comité is echter in de Verkeers-Commissie nog niet behandeld kunnen worden en harerzijds heeft de Centrale Commissie, welke besloten had het onderzoek van deze kwestie uit te stellen, totdat de werkzaamheden van het speciale Comité zoover gevorderd zouden zijn, dat het onderzoek met vrucht kon worden gedaan, het onderzoek ervan nog niet weder opgenomen.

In het Verslag over het jaar 1926 is gezegd, dat het privaatrecht-Comité van de Verkeers-Commissie mandaat ontvangen had om zich, in samenwerking met het Internationaal Arbeids-Bureau met het gebied der sociale wetgeving bezig te houden. Sindsdien is door het Internationaal Arbeids-Bureau een vergelijkende studie der verschillende wetgevingen ondernomen. Tengevolge van een vergadering van een Comité, samengesteld uit leden van de Verkeers-Organisatie van den Volkenbond en uit leden van den Raad van Beheer van het Internationaal Arbeids-Bureau, is het voorstel gedaan, een gemengd Comité van deskundigen samen te stellen belast om de mogelijkheid te onderzoeken, voorzoover de voornaamste bevaarbare Europeesche waterwegen betreft, de internationale kwesties inzake het sociaal recht te regelen. De Rapporteurs van het Privaatrecht-Comité van de Verkeers-Commissie zouden deel uitmaken van dit gemengd Comité van deskundigen. De Raad van Beheer van het Internationaal Arbeids-Bureau zal zich in het begin van 1930 over dit voorstel uit te spreken hebben.

Conventionele en reglementaire bepalingen.

De volgende wijzigingen zijn in 1929 in de reglementaire bepalingen aangebracht: De toegestane lengte van een sleepkabel, omschreven bij paragraaf 11 Nr. 6, alinea 1 van het Rijnvaart Politie Reglement, is van 120 M. op

200 M. gebracht in het geval, dat een opwaarts varende sleeptrein slechts een enkel aanhangschip met een laadvermogen van meer dan 1000 ton bevat.

Aan paragraaf 21, Nr. 8 van hetzelfde Reglement is een alinea toegevoegd, waarbij bij wijze van proef en onder bepaalde voorwaarden, afwijkingen worden toegestaan van het verbod, inzake het gebruik van schijnwerpers tijdens het varen. (Zie hieronder: Nachtvaart).

De Commissie heeft de Fransche tekst van het Reglement inzake het onderzoek van Rijnschepen goedgekeurd. Dit Reglement is in Zwitserland gepubliceerd bij „Ordonnance du Conseil Fédéral” van 20 September 1929.

(Slot volgt.)

DE GROEI DER INTERNATIONALE PETROLEUMINDUSTRIE.

Naar aanleiding van de in de maand Juni te Berlijn plaats vindende „Weltkraftstoff-Konferenz” zal gepoogd worden, in onderstaand artikel, benevens in twee daarop volgende, welke met het eerste tezamen een soort trilogie zullen vormen, een overzicht te geven van de betekenis der petroleum voor de wereldhuishouding, waarin deze, zooals bekend, naast de steen- en bruinkool en witte steenkool een bijzonder voorname en eigenaardige plaats als krachtbron inneemt.

De geschiedenis der petroleumindustrie omvat nauwelijks twee menschenleeftijden, zeven decennien. Weliswaar kenden de Chineezers en Japanners petroleum reeds in bijbelsche tijden, en de Bijbel zelf vermeldt bitumina als bindmiddel bij den torenbouw van Babel en bij het dichten van de arke Noach's. Herodotus, Plinius en Plutarchus, Dioskorides en Diodorus vertellen van petroleum; de vuuraanbidders verkeerden duizenden jaren geleden en vereeren nog thans een brandende aardgasbron; Marco Polo bericht het voorkomen van petroleum; de middeleeuwen en een groot deel van den jongeren tijd gebruikten haar hier en daar als geneesmiddel, smeermateriaal en voor verlichting.

Doch den aanvang van een moderne petroleumwinning en -verwerking, van een petroleumindustrie, kan men wel moeilijk anders dateeren dan op den gedenkwaardigen Augustus-Zondag in het jaar 1859, toen het den vader der petroleumindustrie, Colonel Drake, gelukte, bij Titusville in Pennsylvanië de eerste petroleumbron in de Nieuwe Wereld door middel van boren te ontsluiten en daarmee den weg te wijzen, waarlangs uitsluitend sindsdien het voortbrengen der ontzaglijke en gestadig toenemende hoeveelheden mogelijk was, welke de menschheid als bedrijfsstof, smeer- en verlichtingsmiddel, materiaal voor aanleg van wegen en voor honderden andere doeleinden van noode had. Weliswaar heeft in hetzelfde jaar als Drake, ja zelfs nog vóór hem, Prof. Georg Hermann Hunaeus te Wietze de eerste petroleumbron in Duitschland en ter wereld aangeboord, doch aan deze vondst bleven de resultaten ontegenwoordig, welke den arbeid van den Amerikaan in zoo overrijke mate ten deel vielen.

Immers is tengevolge van deze boring een industrie ontstaan, die in de Vereenigde Staten heden in betekenis slechts bij den landbouw en het spoorwegbedrijf ten achter staat, en aldus de derde plaats inneemt onder de groote takken van het economisch leven der Unie. Een kapitaal van ongeveer 12 miljarden Dollars is alleen in de Ver. Staten daarin belegd, waarvan circa 5,3 miljard komen op rekening van de petroleumwinning, 3,2 miljard van de verwerking, 1,6 miljard van de verkoopsorganisatie, 1,1 miljard van de pijpleidingen, 0,6 miljard van de tankvloot en 0,3 miljard van de tankspoorwagens. Zelfs wanneer aangenomen wordt, dat in andere landen wat het kapitaal (productie-middelen) betreft, niet zoo intensief wordt gewerkt, zoo zal men wellicht het in de internationale petroleumindustrie gestoken kapitaal op ongeveer \$ 16 à 17 miljard mogen taxeerden.

Deze som komt vrij nauwkeurig overeen met het dubbele der tegenwoordige waarde van de tegen 5½ pCt. verdisconteerde zware jaarlijksche termijnen van het Young-plan, welke zelf met hunne rond R.M. 35 miljoen contante waarde een vierde geringer zijn dan de betalingen volgens het Dawes-plan, die op hare beurt nog niet eens een derde van de phantastische 132 miljard uit het Londensche betalingsplan bedragen, terwijl de laatste dan overigens slechts ongeveer twee derden vertegenwoordigen van de door Duitschland voor oorlogsdoeleinden in de jaren 1914—1919 uitgegeven sommen (circa R.M. 207 miljard; veranderingen in de waarde van het geld bleven buiten beschouwing).

Tusschen een derde en de helft der in de petroleumindustrie gestoken geldsommen werd uitgegeven voor de boringen. Hoe riskant de boorbedrijvigheid is, moge blijken uit de niet zelden verkondigde meening, dat in den loop der jaren meer Dollars in den grond zouden zijn verdwenen dan de waarde der geproduceerde ruwe olie bedroeg. Wij kunnen deze meening echter niet deelen. Want sinds het bestaan der wereld-petroleumindustrie werden meer dan achtien en een half miljarden barrels (à 159 Liter) ruwe olie gewonnen, die in elk geval een hoogere waarde vertegenwoordigen dan de voor boordoeleinden uitgegeven 7 of 8 miljard Dollars. De onderstaande opstelling geeft een overzicht van de ontwikkeling der wereld-petroleumproductie. (Zie blz. 506).

Deze tabel omvat alle landen, die in het jaar 1929 meer dan 1. pCt. tot de wereldproductie bijdroegen; dat zijn slechts acht van de in totaal drie dozijn petroleum produceerende staten. Tevens toont deze tabel, hoe geleidelijk nieuwe staten in de rij der voor de petroleum-economie belangrijke landen treden. 38 jaren (1857—1894) waren noodig om het eerste miljard barrels (juister 997.071.000) ruwe olie voort te brengen; ongeveer 7½ jaar later was het tweede miljard bereikt (wereldproductie tot en met 1902: 2.091.467.000 barrels tezamen); en dan gaat het steeds sneller, tot in 1923 voor de eerste maal een miljard barrels in één enkel jaar worden geproduceerd; in 1929 worden haast anderhalf miljard barrels gewonnen, of evenveel als in de eerste 42 jaren der industrie tezamen. (Tot de in de tabel niet opgegeven landen behooren de volgende, die niettemin over een aanzienlijke petroleumproductie beschikken (naar volgorde van intrede in de rij der olie produceerende staten): Polen met totaal 218.225.000 barrels; Japan en Formosa met totaal 58.963.000 barrels; Peru met 180.447.000 barrels; Argentinië met 61.179.000 barrels; Trinidad met 55.135.000 barrels; Serawak met 41.147.000 barrels). Ziet men van de oorlogsperiode af, dan hebben slechts drie van de voornaamste productielanden: Mexico, Britsch-Indië en Polen reeds het hoogtepunt hunner voortbrenging overschreden.

Wat beteekent zuiver kwantitatief een jaarproductie van 1.488 miljoen barrels of ruw gerekend 215 miljoen tons? De Deutsche Reichsbahn vervoerde met haar nagenoeg 700.000 goederenwagens in 1928: 481 miljoen tons aan waren — het transport van 215 miljoen tons zou haar derhalve alleen reeds vijf en een halve maand onafgebroken werk hebben verschaft. De Nederlandsche Spoorwegen vervoerden in 1928 met 31.105 goederenwagens (cijfer van 31 Dec.) in totaal 22,03 miljoen tonnen, of slechts een tiende van bovengenoemd cijfer van 215 miljoen. De calorische waarde van deze olie overtreft die van de totale steen- en bruinkoolproductie van Duitschland, welke in 1929 resp. een hoogte van 151 en 165 miljoen tons bereikte.

Die hoeveelheden olie waren afkomstig uit nog niet ten volle een miljoen boringen; alleen in de Ver. Staten werden gedurende de jaren 1859—1929 bijna 800.000 neergelaten. Tegenover de reikhalzend begeerde, rijkdom brengende spuiters stonden zelfs in de beide laatste jaren met hunne zoo sterk verbeterde wetenschappelijke exploratie- en boormethoden resp.

De wereldproductie van ruwe olie 1857—1929. (1000 vaten à 159 L.)

Jaar	Roemenië	Vereenigde Staten	Rusland	Nederlandsch Oost-Indië	Mexico	Perzië	Venezuela	Columbia	Totaal incl. anderen
1857.....	2	—	—	—	—	—	—	—	2
1861.....	17	2.114	—	—	—	—	—	—	2.131
1866.....	42	3.598	83	—	—	—	—	—	3.899
1871.....	90	5.205	165	—	—	—	—	—	5.730
1876.....	111	9.133	1.321	—	—	—	—	—	11.051
1881.....	122	27.661	3.601	—	—	—	—	—	31.993
1886.....	168	28.065	18.006	—	—	—	—	—	47.243
1891.....	488	54.293	34.573	—	—	—	—	—	91.100
1896.....	543	60.960	47.221	1.427	—	—	—	—	114.199
1901.....	1.678	69.389	85.168	4.014	10	—	—	—	167.440
1906.....	6.378	126.494	58.897	8.181	502	—	—	—	213.263
1911.....	11.108	220.449	66.184	12.173	12.553	—	—	—	344.361
1913.....	13.555	248.446	62.834	11.172	25.696	1.857	—	—	385.345
1916.....	8.945	300.767	65.817	12.547	40.546	4.477	—	—	457.500
1918.....	8.730	355.928	27.168	12.778	63.828	8.623	333	—	503.515
1919.....	6.618	378.367	31.752	15.508	87.073	10.139	425	—	555.875
1920.....	7.435	442.929	25.430	17.529	157.069	12.230	457	—	688.884
1921.....	8.368	472.183	28.968	16.958	193.398	16.673	1.433	—	765.935
1922.....	9.843	557.531	35.692	17.066	182.278	22.247	2.201	323	858.898
1923.....	10.867	732.407	39.147	19.870	149.585	25.230	4.201	424	1.015.735
1924.....	13.369	713.940	45.355	20.473	139.678	32.373	9.042	445	1.014.324
1925.....	16.650	763.743	52.448	21.422	115.515	35.038	19.687	1.007	1.068.902
1926.....	23.314	770.874	64.311	21.242	90.421	35.842	37.226	6.444	1.098.389
1927.....	26.368	901.129	77.018	25.967	64.121	39.688	63.134	15.002	1.261.073
1928.....	30.773	901.474	84.704	32.118	50.151	43.461	105.749	19.897	1.324.734
1929.....	34.930	1.006.000	103.000	37.924	44.689	45.250	137.000	20.385	1.488.604
Totaal									
1857/1929 ..	339.943	12.249.149	2.434.664	432.703	1.559.888	346.801	381.008	63.927	18.635.409

32 en 30 pCt. mislukte boringen. Alleen in het jaar 1928 waren voor de mislukte boringen in de Ver. Staten \$ 165,8 miljoen uitgegeven, terwijl het aan alle boringen gezamenlijk bestede bedrag \$ 503,33 miljoen beliep. Gemiddeld kostte een succesvolle petroleum- of gasbron, aangezien de kosten der mislukte daarover moeten worden omgeslagen, \$ 33.000. Dit gemiddelde stijgt echter snel, daar bijv. de boorkosten in den Staat Oklahoma in 1912 \$ 3.169 per boring beliepen, doch in 1919 \$ 21.353 en in 1928 \$ 45.574. Deze stijging is voornamelijk een gevolg van de steeds toenemende diepte der boringen; de diepste boring ter wereld is die van de Standard Oil Co. of California met thans 9.629 voet (3.000 M.) diepte. Terwijl nog slechts enkele jaren geleden boringen van 4.000 voet veelbewonderde technische prestaties betekenden, zijn heden op verschillende Californische velden boringen van 6 à 7.000 voet normaal. Dergelijke boringen verslinden tot een kwart miljoen Dollar en kunnen uiteraard alleen worden ondernomen door goed-gefundeerde groote maatschappijen, voor welke het mislukken van een of zelfs meer van dergelijke experimenten geen financiële ruïne beteekent.

De toeneming der boringen tot op vroeger ondenkbare diepten had ook een verhooging der *aanvankelijke productie* van de bronnen tengevolge, welke in 1916 en 1918 resp. 86 en 92 barrels per dag had bedragen, doch in 1928 en 1929 resp. 668 en 396 barrels. Inmiddels zijn de bronnen, die door een zoo rijke productie ook de gemiddelde cijfers vermogen te vergroeten, betrekkelijk zeldzaam. De 316.073 bronnen, die in de Ver. Staten in Maart 1929 in productie waren, leverden gemiddeld slechts 7,7 barrels per dag, of tezamen 2.658.000 barrels; meer dan de helft, rond 1,4 miljoen barrels, kwam op rekening van slechts 6.024 bronnen, of 2 pCt. van het totale aantal. De rijkste bronnen der Ver. Staten vindt men in Texas, waar er worden aangetroffen met een potentiële dagelijksche productie van meer dan 100.000 barrels; voorts in Californië en Oklahoma. Zij blijven evenwel alle ten achter bij de Mexicaansche bronnen, waarvan er een, Cerro Azul No. 4, op één enkelen dag 260.858 barrels opleverde, of bijna evenveel als de maandelijksche productie van geheel Polen in het jaar 1929. Inmiddels wordt deze Cerro Azul nog overtroffen door een andere Mexicaansche bron voor zover de totale opbrengst betreft; Potrero del Llano No. 4 leverde in den loop der jaren bijna 95 miljoen bar-

rels op, d.w.z. driemaal zooveel als de productie van Roemenië in de laatste jaren bedroeg, en bijna de helft der totale productie van Polen's petroleumindustrie sedert het begin daarvan.

Doch ook de allerrijkste bronnen verminderen snel in productie; 15 bijzonder rijke Amerikaansche terreinen leverden een jaar na de ontginning nog slechts 42 pCt. van de aanvankelijke productie op, na het tweede jaar niet meer dan 29 pCt. en weder een jaar later nog slechts 22 pCt. Zulks verklaart, geheel afgezien van de toenemende behoefte aan petroleumproducten, waarom er immer nieuwe boringen moeten worden ondernomen en steeds weder uitingen van vrees inzake een te vroegtijdige uitputting der voorraden worden vernomen.

Reeds spoedig na het aanboren van de eerste oliebron kwam men op de gedachte, petroleum door *pijpleidingen* naar de raffinaderijen te vervoeren. In 1862 werd de eerste maatschappij met dit doel opgericht, in 1864 werkte de eerste pijpleiding van een zekeren heer Van Syckle bevredigend. Thans omvat het pijpleidingsnet der Ver. Staten meer dan 100.000 Eng. mijlen (160.000 K.M.) met buizen van 2 tot 16 duim middellijn. Dit „ondergrondse spoorwegnet” is driemaal zoo lang als het normaal- en smalspoor-net van de Deutsche Reichsbahn (1928: 53.667 K.M.), vijfmaal zoolang als het Britsche net (20.400 Eng. mijlen) en vijftig maal zoo lang als het net der Nederlandsche Spoorwegen (2432,12 K.M. hoofdspoorwegen, en 926,75 K.M. locaalspoorwegen). Hoofd- en verzamelleidingen omvatten elk de helft van de ontzaglijke staalmassa's, welke in die leidingen zijn belichaamd. De langste afzonderlijke leiding is die van de Texas Empire Pipe Line Co. met 674 Eng. mijlen of nagenoeg 1.100 K.M., welke van Cushing (Oklahoma) naar Chicago (Illinois) gelegd is en onlangs in gebruik werd genomen. Nog langer wordt, indien het betreffende plan wordt uitgevoerd, de leiding Machatsch-Kala—Moskou (1.800 K.M.), doch ook thans reeds is Rusland het land, dat na de Ver. Staten de langste pijpleidingen bezit; de leiding Bakoe-Batoem meet circa 850 K.M. (afstand Amsterdam—Milaan) en de leiding Grosny-Toeapse, 618 K.M. lang, komt, ongeveer overeen met den afstand Amsterdam—Berlijn. Een even lange leiding bevindt zich voorts in Columbië; de meeste andere olie produceerende landen bezitten leidingen van slechts geringer lengte.

De aanlegkosten der pijpleidingen met hare pomp-

stations, welke de olie over bergen heen moeten persen, zijn zeer hoog; voor 76.070 Eng. mijlen pijpleidingen tusschen de Amerikaansche Staten becijferde de Interstate Commerce Commission in 1927 een kapitaals-investeering van \$ 609,44¹ miljoen.

Pijpleidingen dienen in de Ver. Staten vrijwel uitsluitend voor het transport van ruwe olie, in de Oude Wereld ook voor dat van halfabrikaten, doch gedurende de laatste maanden zijn drie pijpleidingen voor benzine ook in de Vereenigde Staten in aanleg.

In weervil van de enorme door pijpleidingen vervoerde hoeveelheden is het aandeel in de *olietransporten*, dat voor de *spoorwegen* overblijft, groot. In de Ver. Staten alleen vervoerden de spoorwegen in 1928 7,63 miljoen Eng. tons ruwe olie en 56,78 miljoen tons raffinage-producten, tezamen dus 64,41 miljoen tons, hetgeen meer is dan het totale goederenvervoer door de spoorwegen van een land als Italië (in 1926: 56,17 miljoen tons). De transporten van raffinage-producten nemen onder die van alle afgevoerde producten in de Ver. Staten de eerste plaats in; zij omvatten 4,2 pCt. der door de spoorwegen in totaal vervoerde hoeveelheden, maar droegen 5,8 pCt. bij tot de totale bedrijfs-ontvangsten der spoorwegen, welke \$ 4.318 miljoen beliepen.

Voor opslagdoeleinden zal de petroleumindustrie der Ver. Staten over een *tankruimte* van waarschijnlijk een milliard barrels beschikken; buiten de Unie bevinden zich olietank-parken van zeer grooten omvang in alle landen met een groote productie of verwerking, vooral ook in Venezuela, resp. Curaçao, Mexico, enz.

Nog aanzienlijker dan het aandeel in het vervoer der Amerikaansche spoorwegen is dat van de petroleum, der petroleum-tankbooten, in het verkeer via het *Panama-Kanaal*. Dit steeg van 1923 tot 1929 van 18,61 tot 29,46 miljoen netto-tons; op rekening van de tankers komt daarvan resp. 21,2 en 39,1 pCt. Van het in 1928 31,91 miljoen tons bedragende verkeer door het *Suez-Kanaal* bedroeg het aandeel der tankbooten 13,6 pCt.; in 1929 zelfs 14,6 pCt.

Aan *tankertonnage* waren — ongerkend de tankbooten van Regeeringen — in 1928 voorhanden 6,74 miljoen bruto-tons tegen 2,77 miljoen tons in 1919 en 1,44 miljoen tons in 1914. Daarvan komt 2,51 miljoen tons op rekening van de 420 Engelsche tankbooten, 2,44 miljoen tons op de 484 Amerikaansche, Noorwegen volgde dan met 535.000 tons en Duitschland bezat in 1928 119.000 tons tegen 217.000 tons vóór den oorlog.

Een zeer belangrijk deel van de tankervloot is uitgerust met *Dieselmotoren*, zooals trouwens de zegetocht van den Dieselmotor, welke volgde op het stoken met olie inplaats van met steenkool, een der ken-teekenen is van de economische ontwikkeling in het wereldverkeer na den wereldoorlog. Waren in 1914 0,45 pCt. van de wereldvloot motorschepen, in 1928 was dit percentage gestegen tot 8,11 en in 1929 tot 9,73 pCt.; het aandeel der met petroleum gestookte schepen is in die jaren opgelopen van 2,65 tot 28,46 resp. 28,53 pCt.; het aandeel van de met kolen gestookte verminderde van 88,84 pCt. tot 59,50 pCt. en dat van de zeilschepen van 8,06 tot 2,24 pCt. Maar deze cijfers verraden niet meer dan den toestand van dit oogenblik, geenszins de toekomstige ontwikkeling, die echter wel blijkt uit de in aanbouw zijnde schepen: einde December 1929 waren van de totaal in aanbouw zijnde 3.110.880 tons scheepsruimte 1.737.834 tons of 55,88 pCt. motorschepen, en slechts 1.350.383 tons stoomschepen (43,41 pCt.); een belangrijk deel van laatstgenoemde bestond uit schepen, die met olie gestookt zullen worden. Het aandeel der voor petroleumtransport bestemde tankbooten in den wereldscheepsbouw bedroeg einde 1929 627.756 tons of 20,18 pCt. van de in aanbouw zijnde tonnage.

De behoefte van de scheepvaart aan olie heeft ertoe geleid, dat de wereld omspannen is door een dicht net van *bunkerstations*; een enkel groot concern, de Ko-

ninklijke-Shell-groep, bezit deze in ongeveer 140 havensteden. Deze bunkerstations zijn voor de verzorging der scheepvaart nog belangrijker dan de pompen voor de automobielen te land.

De *verwerking* van de ruwe olie, *raffinage* inclusief *kraken*, geschiedt grootendeels doch geenszins uitsluitend in de productielanden; zoo heeft Engeland zich een zeer aanzienlijke, grootendeels met Perzische ruwe olie gevoede raffinage-industrie geschapen, de andere verbruikslanden beschikken veelal over — doorgaans minder beteekenende — raffinage-installaties, streven er echter ten deele, zooals Frankrijk, naar, een groote nationale verwerkingsindustrie in het leven te roepen. Verreweg het grootste deel der Venezolaansche olie wordt verwerkt op de Nederlandsche eilanden Curaçao en Aruba, die voor de kust liggen. Het voornemen bestond, Curaçao te brengen op een dagelijksche capaciteit van 250.000 barrels (thans 175.000), hetgeen in staat zou stellen, ongeveer een zestiende van de wereldproductie op deze eene plaats te raffineren! Aan raffinaderijen met een dagelijksche capaciteit van 100.000 tons ontbreekt het vooral in de Ver. Staten niet; daar ligt trouwens ook het zwaartepunt voor de bedrijvigheid bij de raffinage van de geheele wereld. Een overzicht van den groei der Amerikaansche olieraffinaderijen en kraakinstallaties vindt men in de volgende opstelling:

De groei van het Amerikaansche raffinaderijbedrijf (1914—1929)¹

Begin	Aantal raffinaderijen	Dagelijksche verwerkings-capaciteit barrels ruwe olie	Raffinaderijen in bedrijf	Dagelijksche verwerkings-capaciteit der in bedrijf zijnde raff., barrels	Raffinaderijen met kraakinstallaties in bedrijf	Dagelijksche kraak-capaciteit, barrels
1914..	176	—	—	—	—	—
1918..	267	1.186.155	—	—	—	—
1919..	289	1.295.115	—	—	—	—
1920..	373	1.530.565	—	—	—	—
1921..	415	1.888.800	—	—	—	—
1922..	479	2.164.050	325	1.854.590	—	—
1924..	574	3.046.790	362	2.549.490	—	—
1925..	584	3.033.682	385	2.680.052	—	—
1926..	515	3.068.340	356	2.770.340	150	980.960
1927..	462	3.224.307	328	2.964.427	158	1.245.890
1928..	456	3.426.330	315	3.116.930	148	1.327.584
1929..	463	3.719.550	341	3.454.250	170	1.487.950
1930..	479	3.972.460	362	3.721.360	186	1.705.299

¹) Volgens „Oil and Gas Journal” ddo. 6 Maart 1930.

Deze *capaciteit* geeft aan de hoeveelheden ruwe olie, welke de installaties kunnen verwerken; technische verbeteringen bewerken evenwel, dat bij een gelijkblijvende verwerking van ruwe olie sterk stijgende kwantums benzine werden gewonnen. De capaciteit der raffinaderijen overtreft in de Ver. Staten, gelijk trouwens in verschillende andere productielanden, de beschikbare hoeveelheden ruwe olie. Een tendens tot verhooging der gemiddelde capaciteit van de afzonderlijke raffinaderijen valt niet te ontkennen en daaraan, resp. aan het zich daarin uitdrukkende streven naar concentratie, vallen dan ook talrijke kleinere, minder rationeel werkende bedrijven, hetzij door stopzettingen, hetzij geheel, ten offer, zoodat het totale aantal der raffinaderijen niettegenstaande een stijging in de laatste jaren bij het hoogste cijfer van vroegere tijden ten achter blijft. Ongeveer vier vijfden der wereldcapaciteit van de raffinaderijen komen op rekening der Ver. Staten, welke niet slechts het grootste productie-, verwerkings- en verbruiksland, doch tevens het grootste uitvoerland is.

De ontwikkeling der raffinage, en met haar van de geheele petroleumindustrie, wordt gekarakteriseerd door een buitengewoon veelzeggende *wijziging in de hoofdproducten*: door de omzetting der verwerking der ruwe olie op benzine in plaats van lampolie. Was de voor een halve eeuw (1879) in de Amerikaansche raffinaderijen verwerkte hoeveelheid ruwe olie 17,42

miljoen barrels, in 1899 52,01 miljoen barrels en in 1909 eerst 120,78 miljoen barrels, en werden uit laatstgenoemde 12,87 miljoen barrels benzine en 39,88 miljoen barrels lampolie vervaardigd, zoo was een tiental jaren later de verwerking verdrievoudigd: 361,52 miljoen barrels ruwe olie leverden 94,24 miljoen barrels benzine (dus bijna de achtvoudige hoeveelheid) en 55,57 miljoen barrels lampolie (dus slechts de helft meer). In 1929 heeft zich de verwerking van ruwe olie nogmaals verdrievoudigd en bereikt deze bijna een miljoen barrels (987,71 miljoen), waaruit 434,24 miljoen barrels benzine, dus schier vijfmaal zooveel, vervaardigd werden en slechts 57,15 miljoen barrels lampolie, derhalve slechts een weinig meer dan in 1919. Ook de productie aan smeerolie is — grootendeels wel een gevolg van de verbeterde smeertechniek — weinig gestegen: van 20,16 miljoen barrels in 1919 nam deze toe tot 34,36 miljoen barrels in 1929. Zeer sterk steeg daarentegen de productie aan gas- en stookolie, nl. van 181,6 tot 447,89 miljoen barrels.

Van de in Amerikaansche raffinaderijen gewonnen hoeveelheden benzine worden precies zes zevenden (371,82 miljoen barrels) in de Ver. Staten zelf *verbruikt*, het laatste zevende (61,21 miljoen barrels) evenwel uitgevoerd. Met dit zevende dekken de Ver. Staten bijna de helft van het benzineverbruik der overige wereld. Dit kan worden getaxeerd op circa 125 miljoen barrels, waarvan slechts ruim 60 miljoen barrels buiten de Ver. Staten werden vervaardigd.

Het antwoord op de zich voordoende vraag, hoe het mogelijk was te voorzien in de geweldig gestegen vereischte hoeveelheden benzine, wordt slechts ten deele gegeven door de zoeven genoemde tendenzen der ruwolieproductie- en verwerking; bijna nog gewichtiger is de enorme toeneming der *opbrengst* aan benzine door verbeterde werkmethode, zoodat men in 1929 uit een barrel ruwe olie gemiddeld 43,9 pCt. benzine wist te winnen tegen slechts 18,2 pCt. in 1914. Deze schier ongelooflijk klinkende cijfers verbergen of onthullen een roemrijke daad van wetenschappelijken arbeid en technische prestaties. Zij beteekenen, dat zonder de in deze vijftien jaren gemaakte voordeelingen voor het winnen der bovengenoemde 434 miljoen barrels benzine in plaats van een milliard barrels ruwe olie bijna twee-en-een-half milliard barrels noodig zouden zijn geweest, of per dag meer dan 6½ miljoen barrels (6.537.000). Deze hoeveelheid overtreft echter de wereldproductie aan ruwe olie met 150 pCt. en die van de Ver. Staten met 250 pCt. Zelfs aangenomen, dat een dergelijke productie had kunnen worden bereikt, mag er toch wel aan worden getwijfeld, of de Amerikaansche bodem gedurende langere tijd deze massa's had kunnen opleveren; in elk geval echter zou zulks een verontrustende bespoediging hebben beteekend van den dies certus an, incertus quando, waarop de uitputting van de zich niet vernieuwende petroleumreserven een feit zal zijn geworden.

Deze hoge benzine-opbrengsten maken het echter ook mogelijk in de behoeften te voorzien tegen matige *prizen*; in 1928 waren in de Ver. Staten — en deze zijn ook in dit opzicht wel toonaangevend — de groothandelsprizen voor benzine slechts onbelangrijk hooger dan in 1913. Neemt men 1926 als uitgangspunt, dan was de benzineprijs in 1928 89,5 pCt. en in 1913 84,7 pCt.

Dit weder verklaart de spronggewijze toeneming van het benzineverbruik en daarmee, in weerwil van de verbazende verhooging der opbrengsten, ook die van het *petroleumverbruik* in het algemeen. De volgende cijfers¹⁾ zijn veelzeggend:

¹⁾ C. F. Kelley, Mining & Metallurgy, Aug. 1928. Geciteerd bij „Entwicklung und Schwierigkeiten bei der Petroleum-„Conservation“ in den Vereinigten Staaten von Amerika, door W. A. J. M. van Waterschoot van der Gracht, Schloss Hainfeld (Stiermarken), „Petroleum“ No. 10/1930, pag. 305/6.

Verbruik van belangrijke grondstoffen per hoofd der bevolking in de Vereenigde Staten.

Grondstof	Eenheid	1890	1927
Steenkool....	Eng. ton	2,50	5,10
Ruwijzer	„ „	0,15	0,31
Petroleum ..	Barrel	0,73	7,66
Koper	Eng. Pond	4,13	14,07
Lood.....	„ „	4,50	11,40
Zink.....	„ „	2,00	10,40

Zelfs in de laatste jaren is de winning van petroleumproducten sterker toegenomen dan die van andere industriële voortbrengselen; met 52 pCt. in 1928 tegen het gemiddelde van 1923/25 stond zij aan de spits der groote takken van industrie; die van rubberbanden kwam haar met 44 pCt. het meest nabij, die van ijzer en staal evenwel bleef met 19 pCt. ver daarbij ten achter en hetzelfde is van toepassing op de automobiel-fabricatie met een toeneming van 13 pCt.

In een volgend artikel hopen wij de ontwikkeling van het verbruik te kunnen bespreken en tevens aan de groote petroleumconcerns eenige regels te wijden.

Dr. WILHELM MAUTNER.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER FEBRUARI 1930.

De totale opbrengst der in bijgaand overzicht vermelde Landsmiddelen sedert den aanvang van dit jaar bedroeg op het einde van verslagmaand f 94.387.000 tegen f 100.794.000 gedurende de eerste twee maanden van het vorige jaar of circa f 6.4 m/m minder. In dezen achteruitgang werd bijgedragen door alle groepen, t.w. door de:

belastingen ad circa	f 2.273 m/m
monopolies „ „ „	0.233 „
producten „ „ „	2.892 „
bedrijven „ „ „	1.183 „

met uitzondering van de groep allerlei middelen, die circa f 0.175 m/m meer opbracht.

De ongunstige uitkomsten zijn een gevolg van de aanzienlijke daling der ontvangsten in verslagmaand, die in totaal ruim f 7.7 m/m minder opbrachten dan in dezelfde maand van 1929. Dit decrees wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de belasting- en de productie-groep met een vermindering van resp. ruim f 3.3 m/m en f 2.7 m/m.

Bij vergelijking van de totaal uitkomsten der afgelopen twee maanden met de fractioneele ramingscijfers blijkt eveneens en weer voornamelijk bij de belastinggroep en de producten, alsmede bij de bedrijven, dat de uitkomsten bij de ramingen sterk ten achter gebleven zijn. Hierbij moet in het oog worden gehouden, dat de directe belastingen en in het bijzonder de belangrijke heffingen als de vennootschapsbelasting en de landelijke inkomsten eerst in den verderen loop van het jaar ruim plegen te gaan vloeien. Overigens doet de invloed van de ongunstige conjunctuur zich sterk gelden, hetgeen vooral tot uiting komt bij de opbrengsten der indirecte belastingen en der producten en bedrijven.

Bij nadere beschouwing van de *belastinggroep* valt nog op te merken, dat de opbrengst der personeele belasting vrijwel gelijk was aan die in het vorige jaar en de inkomstenbelasting in het afgelopen tweemaandsch tijdvak een vooruitgang gaf van ruim 6 ton. Aan vennootschapsbelasting werd in deze periode ruim 9 ton minder ontvangen dan in de twee eerste maanden van 1929, doch bij de raming werd reeds op een vermindering gerekend van gemiddeld 5.8 ton per maand, zoodat de uitkomsten van dit middel tot dusver geen aanleiding tot teleurstelling geven. De hogere opbrengst, vergeleken met het vorige jaar, van de verponding ad ruim f 1.6 m/m houdt verband met den laten aanslag in 1929. De gunstige uitkomst van 5 ton ten aanzien van 2/12 der jaarraming vindt mede hierin haar verklaring. De opbrengst der landelijke inkomsten verschilt slechts weinig met die in het vorige jaar.

Aan de reeds belichte aanzienlijke daling der indirecte belastingen namen vrijwel alle rechten deel. Het invoerrecht gaf in verslagmaand een achteruitgang te zien ten opzichte van dezelfde maand van het vorige jaar van *f* 1.169 m/m en ten opzichte van de maand Januari 1930 van *f* 1.214 m/m. Dit belangrijke middel, waarvan de raming voor 1930 in overeenstemming met de doorlopende toename der opbrengsten in afgelopen jaren met *f* 9.4 m/m werd verhoogd, bleef in de afgelopen twee maanden *f* 1.855 m/m ten achter bij het overeenkomstige cijfer van het vorige jaar en *f* 0.99 m/m bij het evenredig deel der jaarraming. Ook het uitvoerrecht, de accijnzen en het statistiekrecht gaven de tegenvallers, welke in de huidige economische omstandigheden verwacht konden worden. Deze rechten bleven *f* 0.356 m/m, *f* 0.072 m/m en *f* 0.123 m/m beneden die in het tijdvak Jan./Febr. 1929 en resp. *f* 0.66 m/m, *f* 0.838 m/m en *f* 0.116 m/m beneden de fractioneele ramingen. De achteruitgang van het zegelrecht, waarvan de tweemaandsche opbrengst *f* 0.272 m/m lager was dan in 1929 en *f* 0.597 m/m lager dan de raming zou doen verwachten, vindt zijn vermoedelijke oorzaak in de vermindering van den verkoop van vergunningen tot ontschepen en wijst derhalve op een afnemende immigratie van vreemde Oosterlingen. De slachtbelastingen gaven in verslagmaand een enigszins hoogere opbrengst dan in het vorige jaar, doch de totale ontvangsten in de afgelopen twee maanden bleven nog *f* 0.226 m/m beneden de verwachting.

Bij de *monopolies* valt in het oog, dat de opbrengst van de opiumregie een dalende lijn blijft volgen. In verslagmaand werd ruim 4½ ton minder ontvangen dan in Februari 1929, in totaal voor het afgelopen jaargedeelte van 1930 een lagere opbrengst gevende van ruim 6½ ton. Dit middel zal, aldus voortgaande, verre bij de raming ten achter blijven; het nadeelig verschil bedroeg op het einde van verslagmaand *f* 0.578 m/m. In de ongunstige tijdsomstandigheden valt hiervan de voornaamste oorzaak te zoeken. Ten opzichte van de opbrengstcijfers der pandhuisregie hadden die tijdsomstandigheden een tegenovergestelde uitwerking. Dit monopolie bracht in de afgelopen twee maanden *f* 0.74 m/m meer op dan in hetzelfde tijdvak van 1929 en *f* 0.277 m/m meer dan werd geraamd. Het zoutmonopolie leverde in het tijdvak Jan./Febr. 1930 ruim 3 ton minder op dan in dezelfde twee maanden van 1929. In het vorige verslag werd de reden van dezen verwachten achteruitgang, die verband houdt met de overdracht aan de provincie Midden-Java van het debiet in dat gebiedsdeel reeds uitvoerig toegelicht; relatief was de opbrengst niet lager dan die in het vorige jaar. Buiten de drie provincies op Java was de opbrengst zelfs ruim *f* 90.000 hoger. De totale ontvangsten bleven ruim 4 ton beneden het 2/12 deel der jaarraming, bij welke was gerekend op een normaal accres van ruim 9 ton.

Wat de *productengroep* betreft, valt te wijzen op het navolgende. De prijsdaling had een zeer nadeeligen invloed op het tinmiddel, waardoor de opbrengst daarvan in de eerste twee maanden van het loopende jaar ruim *f* 2.2 m/m beneden die van het vorige jaar en *f* 2 m/m beneden het evenredig deel der jaarraming bleef. Hetzelfde verschijnsel deed zich eveneens voor bij de rubberopbrengst, welke een vermindering met resp. ruim 2 ton en 5 ton te zien geeft. Bij de steenkolenmijnen en het boschwezen moet in het oog gehouden worden, dat deze meer opleverden dan uit het overzicht der middelen blijkt, omdat de leveringen aan andere landsdiensten, die eerst na verloop van enkele maanden kunnen worden verrekend, daarin nog niet zijn verwerkt. De uitkomsten der kina-onderneming laten nog geen vergelijking toe, aangezien de verkoop van haar producten (kinabast en theeblad) een onregelmatig verloop heeft. De opbrengst der goud- en zilvermijnen in

Benkoelen blijft zich gestadig iets beneden die in het vorige jaar en beneden de gemiddelde jaarraming bewegen.

Bij de *bedrijven* komt de economische depressie sterk tot uiting in de opbrengstcijfers van de S.S. en Tramwegen. In verslagmaand bracht deze dienst ruim 9 ton minder op dan in Februari 1929, terwijl het afgelopen tweemaandsch tijdvak bijna *f* 1.6 m/m minder opleverde dan dezelfde maanden van het vorige jaar, van welk decres *f* 1.412 m/m voor rekening komt van het Javabedrijf. In verband met de tariefsverlaging vertoonde het reizigersvervoer een achteruitgang van de ontvangsten ad *f* 0.234 m/m, uit de nevenbedrijven werd echter *f* 0.213 m/m meer ontvangen, zoodat de tegenvaller nagenoeg geheel is toe te schrijven aan het sterk verminderde goederenvervoer. De Jan./Febr. opbrengst bleef ruim *f* 3.8 m/m ten achter bij de fractioneele jaarraming, waarbij dient in aanmerking te worden genomen, dat met het oog op het komende suikertransport in de tweede helft van het jaar een ruimer vloeien dezer inkomsten mag worden verwacht.

De dienst der P. T. en T. gaf in verslagmaand en in het afgelopen jaargedeelte over het geheel bevredigende uitkomsten. In die perioden werd resp. *f* 0.44 m/m en *f* 0.086 m/m meer ontvangen dan in de overeenkomstige tijdvakken van 1929. Specificatie van het laatste cijfer geeft het volgende beeld:

posterijen	meer <i>f</i>	5.000
telegrafie	minder „	22.000
telefonie	meer „	116.000
andere ontvangsten ..	minder „	12.000

In het voordeelige cijfer, dat de telefonie aangeeft, werd tot een bedrag van *f* 6.000 bijgedragen door de radio-telefonie; de radiotelegrafie bracht circa *f* 4.000 minder op dan in 1929, zoodat de achteruitgang der opbrengsten van het gewone telegraafverkeer ruim *f* 18.000 beliep.

Bij het havenwezen valt in verslagmaand zoowel als in de tweemaandsche periode een geringe vooruitgang te constateeren ten opzichte van het vorige jaar (resp. ruim 1 ton en 3 ton). Het in deze opbrengst begrepen goederengeld liep echter iets terug (ruim *f* 60.000 in 2 maanden). In vergelijking met de fractioneele ramingen was de opbrengst in laatstgenoemd tijdvak in totaal *f* 1.5 m/m voordeelig, waarbij echter rekening moet worden gehouden met de reeds in het vorige verslag vermelde halfjaarlijkse ontvangsten aan kadehuur, die steeds in de maanden Januari en Juli worden geboekt. De baggerdienst gaf in verslagmaand normale ontvangsten; de tweemaandsche opbrengst bleef iets beneden die in het vorige jaar, doch overtrof de gedeeltelijke jaarraming met ruim *f* 60.000. De dienst voor W. en E. en de Landsdrukkerij gaven als gewoonlijk onzuivere uitkomsten in verband met de vele nog te innen en te verrekenen posten, zoodat daarbij voorsnog geen vergelijkingen mogelijk zijn.

De ontvangsten, vermeld onder de groep *allerlei middelen*, vertoonen slechts geringe afwijkingen en vereischen derhalve geen toelichting. De daarin voorkomende winstaandeelen werden in verslagtijdvak nog niet gestort, hetgeen het verschil met het totaal der ramingscijfers veroorzaakte.

AANTEKENINGEN.

Het rapport van den Commissaris van de Rijksbank.

In den loop der vorige week is het laatste rapport van den Commissaris van de Rijksbank verschenen, dat de periode van 1 September 1929 tot 17 Mei 1930 omvat. Wij ontleenen aan dit rapport het volgende:

Ontwikkeling van de algemeene conjunctuur.

De dalende tendens, die reeds gedurende de laatste maanden van 1929 merkbaar was, trad sedertdien steeds sterker op den voorgrond. Het spreekt vanzelf, dat uit vele der

jongste conjunctuurecijfers de invloed van den afgelopen winter blijkt, die overigens zeer zacht was. Maar ook bij algeheele uitschakeling van seizoensinvloeden, ziet men een beeld, dat veel ongunstiger is, dan eenige maanden geleden.

Dit geldt in hoofdzaak voor alle cijfers, die betrekking hebben op den omvang van de productie, het verkeer en den arbeid, waarbij nog een aanhoudende verdere daling van het algemeen prijsniveau komt. Daartegenover staat echter een zeer aanzienlijke verdere ontspanning op de geldmarkt, die zich geleidelijk ook op de kapitaalmarkt weerspiegelt.

Het aantal werklozen nam van einde Juli 1929 tot einde Februari 1930 voortdurend toe. Ondanks het feit, dat de winter verleden jaar buitengewoon streng en dit jaar ongewoon zacht was en dat volgens de wet van 12 October 1929 bovendien het aantal personen, dat recht op steun heeft, eenigszins werd verminderd, was het hoogtepunt, dat ook ditmaal einde Februari werd bereikt, met een totaal aan steuntrekkers van 2.655.700, 33.400 hooger dan in 1929. Dit cijfer daalde evenwel in Maart en April, doch in mindere mate dan verleden jaar. Dientengevolge nam het verschil ten opzichte van het vorige jaar nog sterk toe; het aantal steuntrekkers bedroeg einde April 1930 2.081.100 of 756.300 meer dan op 30 April 1929.

De loonen, zowel voor geschoolde als voor ongeschoolde arbeiders, zijn na de geringe stijging aan het einde van het afgelopen jaar, nauwelijks toegenomen. Zij hebben zich echter ondanks den algemeenen teruggang van de conjunctuur op hetzelfde niveau kunnen handhaven.

De steenkolenproductie toonde, nadat het record sedert de stabilisatie in October 1929 werd bereikt, over het algemeen een dalende tendens, die sedert Februari 1930 tengevolge van den achteruitgang van de conjunctuur en den milden winter nog aanzienlijk werd verscherpt. De voorraden bij de mijnen namen sterk toe en de werktijden moesten worden verkort.

Bij de ijzer- en staalindustrie valt eveneens sedert October 1929 een achteruitgang te constateeren. De verlenging van de kartelcontracten bracht bijna geen opleving mede. De ruwstaalproductie is evenwel sedert Januari weder iets toegenomen. De afzet blijft echter onbevredigend. Ook de verderverwerkende industrie onderging den invloed van de dalende conjunctuur. De machine-industrie had sedert midden 1929 met een sterken achteruitgang van buitenlandse orders te kampen, hetgeen in September tot een vermindering van den uitvoer leidde. In Januari steeg de uitvoer weder belangrijk, welke verbetering ook gedurende de maanden Februari en Maart aanhield.

Wat de overige bedrijfstakken betreft, zoo wordt hun toestand over het algemeen niet gunstig beoordeeld. Een uitzondering vormen de chemische en de kali-industrie evenals de papierindustrie, die nog steeds goed van werk zijn voorzien, voorts, ook de gummi- en de rubberindustrie. De toestand van de textielindustrie is, met uitzondering van eenige takken, over het geheel onbevredigend. Het bouwbedrijf heeft tenslotte, behalve van de algemeene economische depressie, ook nog van den slechten toestand van de overheidsfinanciën te lijden, waardoor slechts weinig bouwcredieten ter beschikking staan en de opdrachten sterk zijn verminderd.

De toestand van den landbouw stond gedurende de periode onder verslag onder den invloed van de ongunstige prijsontwikkeling voor landbouwproducten en van den omvang der schulden. De regering heeft een landbouwprogramma ontworpen, dat ten doel heeft den landbouw te steunen. Een wet tot verhooging van de invoerrechten op een aantal artikelen is reeds in werking getreden. De regering is hierdoor in staat, om de invoerrechten voor graan en meel vast te stellen, zonder aan maximum- of minimum-grenzen te zijn gebonden; bij tarwe en rogge kan het tarief zoo worden geregeld, dat een bepaalde prijs als jaargemiddelde wordt verkregen. Op grond van deze wet, werd het reeds einde Maart verhoogde invoerrecht op tarwe opnieuw verhoogd. De verplichting om 50 pCt. binnenlandsche tarwe te vervallen werd tot einde Mei verlengd. Het systeem van invoervergunningen wordt uitgebreid.

Kapitaalverkeer met het buitenland.

Het kapitaalverkeer met het buitenland, dat in het tweede halfjaar van 1929 steeds meer was verminderd, is gedurende den laatsten tijd weder tot opleving gekomen. Buitenlandsch geld op korten termijn werd voortdurend tot dalende rentekoersen aangeboden, waarbij Frankrijk schijnbaar een steeds grootere rol speelt. De lage koersen op de Deutsche effectenbeurzen hebben niet nagelaten buitenlandse koopers aan te trekken. Het bedrag van in het buitenland geplaatste leeningen is gedu-

rende de laatste maanden weer sterk gestegen. Ook in omgekeerde richting hebben — door verschillende oorzaken — aanzienlijke kapitaalbewegingen plaats gevonden.

Hieronder volgen de gegevens over de in het buitenland opgenomen leeningen op langen termijn:

Emissies van langlopende leeningen in het buitenland (nominaal bedrag in miljoenen R.M.)

Jaar	Publiek-rechtelijke corporaties	Publieke ondernemingen	Grond-crediet-instellingen	Andere ondernemingen ¹⁾	Totaal
1924..	960,0	—	—	42,0	1.002,0
1925..	379,5	259,5	120,1	506,4	1.265,5
1926..	343,9	307,2	194,9	708,9	1.554,8
1927..	268,8	63,0	515,3	564,6	1.411,7
1928..	165,9	428,1	473,7	397,5	1.465,2
1929..	31,5	121,9	5,0	190,2	348,6

¹⁾ Incl. kerkelijke instellingen.

Emissies van langlopende leeningen in het buitenland (nominaal bedrag in miljoenen R.M.)

Jaar	Totaal	Verenigde Staten van Amerika	Nederland	Groot-Brittannië	Zwitserland	Zweden	Overige landen
1924....	1.002,0	512,4	51,3	250,5	56,6	28,2	103,1
1925....	1.265,5	923,0	142,1	122,2	67,9	10,3	—
1926....	1.554,8	1.082,7	189,5	142,0	66,2	43,4	31,0
1927....	1.411,7	890,4	262,4	152,8	51,9	51,9	2,3
1928....	1.465,2	1.017,1	201,7	136,2	57,6	11,8	40,8
1929....	348,6	165,8	65,4	56,4	57,5	3,2	0,3
Totaal..	7.047,8	4.591,4	912,4	860,1	357,7	148,8	177,3

De cijfers geven de nominale bedragen van de leeningen weer; de in werkelijkheid aan de Deutsche lichamen toegevloede opbrengsten der leeningen zijn in de meeste gevallen beduidend lager. Hierbij is met terugbetalingen, aflossingen en terugkopen geen rekening gehouden.

De oorzaken, die gedurende het grootste deel van 1929 den toevloed van nieuwe buitenlandsche credieten tot stilstand hadden gebracht, zijn bekend. Ook toen in October de speculatie op de effectenbeurs te New-York plotseling ophield en de rentevoet spoedig daarna overal aanzienlijk daalde, bleven de nieuwe Deutsche emissies in het buitenland in den aanvang zeer gering.

In Januari 1930 maakte de tweede Haagsche conferentie aan de heerschende onzekerheid over de herstelvraagstukken een einde, terwijl de liquiditeit op de internationale geldmarkten zich tegelijkertijd ook meer en meer op de kapitaalmarkten weerspiegelden. In Februari trad ook reeds een merkbare verbetering in, in den toevoer van buitenlandsch kapitaal, welke sedert voortduurt.

De geldmarkt.

Het beeld, dat de Deutsche geldmarkt gedurende de laatste maanden bood, is tegengesteld aan dat, hetwelk in het vorige rapport werd geschetst. Toen was de algemeene ontspanning, die op de buitenlandsche geldmarkten na de ineenstorting van de effectenspeculatie te New-York was begonnen, op de Deutsche geldmarkt nog weinig bemerkbaar. De Deutsche geldtarieven stonden slechts weinig beneden het niveau, dat tengevolge van de gebeurtenissen in het voorjaar van 1929 was bereikt.

Sedert de jaarswisseling is dit volkomen veranderd: de internationale renteverlaging nam een dergelijken omvang aan, dat de daarmede gepaard gaande verruiming zich tenslotte ook op de Deutsche geldmarkt moest weerspiegelen. De ontwikkeling was nog sterker, doordat de seizoensontspanning, die zich steeds in de beide eerste maanden van het jaar voordoet, gepaard ging met den achteruitgang van de conjunctuur, onder invloed waarvan de bedrijfsbehoeften sterk afnamen. Tenslotte was ook de druk, dien de credietischen van de officiële lichamen op de geldmarkt hadden uitgeoefend, verminderd.

In Maart pleegt de liquiditeit van de geldmarkt gewoonlijk weder af te nemen, hetgeen deze keer echter niet het geval was. Integendeel nam zij gedurende deze maand en ook later nog toe. De oorzaak hiervan is ongetwijfeld in het conjunctuurverloop te vinden.

Stond de geldmarkt in December nog geheel onder den druk van de credietbehoefte van de officiële lichamen, de volgende maanden werden eenigszins ontlast door de in verband met den jaaruultimo door de officiële lichamen genomen maatregelen. Bovendien werden bezuinigingsmaatregelen genomen en heeft een zekere consolideering van de schuld op korten termijn van de officiële lichamen plaats gehad.

Slotbeschouwingen.

In de slotbeschouwingen van dit elfde en laatste rapport wordt een overzicht gegeven van den economischen toestand van Duitschland en van de positie van de Rijksbank gedurende de afgelopen 5½ jaar.

Sprekende over de huidige internationale depressie wordt er op gewezen, dat de toestand in Duitschland nog geen neiging tot verbetering vertoont.

Het loonpeil heeft ongetwijfeld den grootsten tegenstand kunnen bieden aan de heerschende depressie. Het in de tweede helft van 1929 bereikte niveau heeft zich — tenminste ten aanzien van de loonen, waarvoor cijfers ter beschikking staan — volkomen op deze hoogte kunnen handhaven. Voor de geschoolde arbeiders beteekent dit niveau een iets hoger reëel inkomen dan vóór den oorlog, voor den ongeschoolden arbeider zelfs een stijging met 20 pCt.

De omvang van de geheele productie daarentegen is niet onaanzienlijk gedaald; hetzelfde geldt, zooals o.a. uit de stijging van het aantal faillissementen blijkt, voor de rentabiliteit van het bedrijfsleven.

Het sterkst komt de depressie tot uitdrukking in de toeneming van de werkloosheidscijfers. Eigenlijk vertoonen deze cijfers reeds sedert 1928, ondanks de toenmalige gunstige conjunctuur, een stijging als een gevolg van het feit, dat het bedrijfsleven — gedeeltelijk onder invloed van de tendens tot rationalisatie — slechts een gedeelte van het aanbod van nieuwe werkrachten kon opnemen. Deze ontwikkeling werd door den druk van de tegenwoordige depressie nog aanzienlijk verscherpt, met het gevolg, dat volgens de jongste gegevens het aantal voornaamste steuntrekkers reeds meer dan 2 miljoen, en die van alle werklozen zelfs meer dan drie miljoen bedraagt. De toeneming van de geheele arbeidersbevolking zal tengevolge van het kleinere aantal geboorten gedurende den oorlog spoedig tot staan komen. Deze omstandigheid kan echter niet verdoezelen, dat het werklozenvraagstuk op het oogenblik een van de meesf ernstige economische problemen vormt, waarvoor Duitschland zich geplaatst ziet.

Ernstig blijft ook het vraagstuk van de kapitaalvoorziening. Ongetwijfeld valt in dit opzicht sedert korten tijd eenige verbetering waar te nemen, doordat het plaatsen van nieuwe leeningen in het buitenland weder mogelijk is geworden en ook de Deutsche kapitaalmarkt langzamerhand aan de algemeene ontspanning op dit gebied begint mee te doen, hetgeen, naar wordt verwacht, door de spoedig uit te geven internationale leening onder het Nieuwe Plan nog zal worden bevorderd. Evenwel is de Deutsche kapitaalvorming nog steeds niet voldoende voor de binnenlandsche behoefte, hoewel de toestand ook in dit opzicht ongetwijfeld gunstiger is geworden. De binnenlandsche kapitaalvorming vertoont over het algemeen gedurende de laatste jaren een stijging, terwijl omgekeerd ook de behoefte aan kapitaal geleidelijk een normaler karakter aannam. Ook het Rijk, de Landen en de Gemesenten waren gedwongen hun uitgaven te beperken. Een feit is echter, dat Duitschland aan het einde van de thans afgesloten periode aan het buitenland voor credieten op langen en korten termijn samen naar schatting een bedrag van R.M. 15 milliard schuldig is.

Tegenover deze schuld staat stellig een aanzienlijk nieuw en voor een groot deel ook productief bezit, dat ook tot de groote toeneming van den uitvoer en daarmee tot de tegenwoordige activiteit van de handelsbalans heeft bijgedragen. Ook de betalingsbalans is hierdoor aanmerkelijk verbeterd, wat overigens tevens een bewijs is voor de geconstateerde gunstigere verhouding tusschen kapitaalvorming en kapitaalbehoefte in Duitschland. Echter is nog niet het tijdstip aan te geven, waarop de betalingsbalans, die o.a. met de rente en aflossingen van de aangegane buitenlandse schulden en met de herstelbetalingen is belast, zonder verderen kapitaalvoer in evenwicht zal komen. Zoolang dit oogenblik nog niet is aangebroken, zal het bedrijfsleven van Duitschland den druk van een verhoogd renteniveau hebben te dragen, den druk, die in tijden van depressie en bij grotere concurrentie van het buitenland speciaal sterk zal worden gevoeld.

Deze toestand van een groote Deutsche schuld aan het buitenland heeft gedurende de afgelopen periode in de eerste plaats zijn stempel gedrukt op de politiek van de Rijksbank.

De wetenschap, dat niet alleen de buitenlandse schuld voortdurend steeg, doch bovendien voor een groot deel op korten termijn was, noopte tot een buitengewoon voorzichtige politiek. Een hooger dekkingspercentage was dringend noodzakelijk, waardoor vooral gedurende de eerste jaren de aanvulling van den goud- en deviezenvoorraad, welke op 15 October 1924 tezamen slechts R.M. 818 mil-

lioen bedroeg, tot een harer belangrijkste taken behoorde.

Het spreekt vanzelf, dat de politiek van de Rijksbank in het afgelopen tijdvak voorts door vele factoren werd beheerscht, die door het conjunctuurverloop en andere invloeden bepaald werden.

Een uitzondering hierop vormen twee factoren, die bij de gevolgdte politiek steeds op den voorgrond stonden: nl. het streven om den rentevoet te verlagen en het herstel van normale toestanden op de geldmarkt.

Beide factoren waren ook beslissend voor het standpunt, dat de Rijksbank ten opzichte van het vraagstuk van de openbare financiën innam. De door de overheid opgenomen bedragen waren vooral gedurende 1925, 1926 en 1927 zoo aanzienlijk, dat zij op de geldmarkt een overwegenden invloed konden uitoefenen. Het door de Rijksbank gepropageerde en tenslotte door de betrokken instanties voor het meerendeel ingenomen standpunt was, dat voor een juiste besteding van deze gelden een concentratie van de beleggingstransacties bij de Rijksbank noodzakelijk was. Nadat de Rijksbank in het begin aan het Rijk aanzienlijke bedragen uit haar eigen portefeuille voor dit doel ter beschikking had gesteld, werden deze zaken later door de Bank op commissiebasis uitgevoerd, waarbij de bij de Golddiskontobank bestaande mogelijkheid om rente te vergoeden voor deposito's, goede diensten bewees. In verband met de sterk veranderde kaspositie van het Rijk en verschillende semi-officieele instellingen, is de beteekenis van deze openbare gelden gedurende de laatste jaren aanzienlijk verminderd.

Het op het herstel van normale toestanden op de geldmarkt gerichte streven openbaart zich verder nog speciaal in de voortgezette bemoeiing van de Rijksbank met de ontwikkeling van de discontomarkt. Dat deze bemoeiing tot dusver betrekkelijk weinig resultaat opleverde en dat nog steeds eenzijdig het aanbod gering is, en anderzijds de Rijksbank gewoonlijk als voornaamste koper optreedt, moet aan verschillende omstandigheden worden toegeschreven, die ten deele door de huidige structuur van het Deutsche credietwezen worden veroorzaakt. Niettemin blijft het een feit, dat een gezonde en normaal werkende discontomarkt, zooals deze vóór den oorlog in Duitschland bestond, niet slechts voor een goede en elastische organisatie van de geldmarkt in het algemeen, doch ook als basis voor de transacties van de Rijksbank en als aanwijzing voor de door haar te voeren rente- en credietpolitiek van groote beteekenis is.

De Rijksbank staat er thans gunstiger dan ooit gedurende de laatste 5½ jaar voor. Haar voorraad goud en als dekking geldende deviezen staat slechts weinig beneden het op 22 Maart 1930 bereikte hoogtepunt; haar wisselportefeuille is sterk ingekrompen en het dekkingspercentage bedraagt 68,5 pCt. De discontovoet bedraagt 5 pCt. en de noodige stappen zijn genomen, om een verdere verlaging tot 4½ pCt. door te voeren¹⁾. De wettelijke plicht tot inwisseling is weder ingevoerd. Inderdaad een buitengewoon gunstige positie, indien zij niet in de eerste plaats, hetgeen zoo vaak bij circulatiebanken het geval is, een symptoom en uitvloeisel ware van de heerschende, ernstige depressie.

De geldmarkt in Mei.

Het is nog niet zoo heel lang geleden, nl. in November van het vorig jaar, dat wij melding konden maken van het enthousiasme, waarmee „The Economist” de eerste discontoverlaging, welke een langen reeks zou openen, begroette. Men was „bijzonder aangenaam verrast”.

Van dat enthousiasme is weinig meer overgebleven, sinds men in de achtereenvolgende discontoverlagingen een officieele erkenning van de heerschende depressie is gaan zien, en het lijkt wel of de thans ingetreden „rustperiode” aangenaam aandoet.

Weliswaar is voor optimisme nog geenszins reden en de toestand op de geldmarkt geeft daarvan een frappant beeld, doch het feit, dat men hier en daar en in enkele bedrijfstakken het laagste punt van de depressie meent te hebben bereikt, stemt hoopvol.

Moelijk, zoo niet onmogelijk, is het om zich onder deze omstandigheden aan voorspellingen omtrent het verloop op de geldmarkt te wagen, temeer daar de economische toestand in de verschillende landen in de eerstvolgende periode waarschijnlijk onderling

¹⁾ Deze heeft inmiddels reeds plaats gevonden. (Red.)

steeds grooter afwijkingen zal vertoonen en nog velerlei verrassingen kan bezorgen.

Over het algemeen veranderde de toestand in Mei zeer weinig; de onderstaande discontokoersen geven daarvan een bescheiden beeld:

	30 April	7 Mei	14 Mei	21 Mei	28 Mei
New-York(eligible, 90 dagen)	3	2½	2½	2½	2½
Berlijn (Bankgirierte Wechsel)	4½	4½	4½	4½	4½
Londen (3 mnds wissels)	1 Mei	8 Mei	15 Mei	22 Mei	29 Mei
	28 Apr./3 Mei	5/10 Mei	12/17 Mei	19/21 Mei	26 M./J.

Amsterdam

(part. disconto 2½-7/8 1/8-1/8 2/8-1/4 2/8-3/8)

De meeste aandacht heeft de situatie op de *Engelsche* geldmarkt nog getrokken. De koers van Fransche francs en marken hebben het goudpunt in de afgelopen maand verscheidene malen dicht benaderd en meer dan eens overschreden, zoodat gouduitvoeren plaats hebben gevonden. Deze, alhoewel verontrustend, waren niet van dien aard, dat de vermindering van den goudvoorraad bepaald angstwekkend werd, temeer daar aan de andere zijde goudinvoeren uit de Kaap en Australië plaats hadden. De achtereenvolgende weekstaten van 30 April, 7, 14, 21 en 28 Mei gaven resp. de volgende cijfers voor den goudvoorraad: 164,3 — 164,5 — 163,3 — 158,4 en 158,1 millioen pond.

Toch is o.m. deze vermindering, gepaard met een slechts geringen invloed daarvan op den francoers, blijkbaar wel voldoende geweest om een verdere discontoverlaging te verhinderen. Ook andere factoren hebben daarbij een rol gespeeld. Wel heeft de Bank of England, geen, althans geen sterke, pogingen gedaan om de geldmarkt, met het oog op den flauwen koers van het pond, krapper te maken, doch het is niet onwaarschijnlijk, dat de reeds gedurende Mei begonnen stijging van de geldkoersen (bij het begin der maand 2 pCt., aan het einde zelfs 3 pCt.) zich in Juni zal voortzetten. In de eerste plaats is immers binnenkort de Young-leening te verwachten, en verder zal de schatkist de volgende maand voor groote bedragen een beroep op de geldmarkt moeten doen en tenslotte heeft de Bank of England, naar verluidt, een vrij groot bedrag in Juni vervallende wissels in portefeulle.

Dat de brokers den laatsten tijd wissels met korten looptijd prefereeren boven die op langeren termijn duidt er op, dat zij het risico van hogere koersen, dat zij als geldnemers uiteraard niet gaarne loopen, willen vermijden.

Ofschoon Juni geen maand is van extra groote geldbehoefte (afgezien dan van het ultimo) en men dus daarom wellicht een aanpassing van het officiele aan het marktdisconto zou mogen verwachten, is het zeer wel mogelijk, dat deze, om de bovengenoemde redenen voorloopig nog zal uitblijven.

Frankrijk is deze maand weer eens het zwarte schaap gebleken. De politiek van de Banque de France — hoe omzichtig deze ook gewoonlijk moge zijn — heeft terecht veel critiek gevonden. Voor de emissie van de Bank voor Internationale Betalingen is liefst een kleine 8 milliard francs gemobiliseerd en deze tijdelijke geldbehoefte heeft de Bank of England £ 11,5 millioen goud gekost. Het is te begrijpen, dat men in Engeland zoo langzamerhand is gaan spreken van „the bad French money”.

De mobiliseering van zulke enorme bedragen heeft ook de Fransche geldmarkt danig ontwricht. De gevolgen daarvan behoeven niet alleen tijdelijk te zijn. Een goudinvoer van £ 11,5 millioen gaat — ook in een land als Frankrijk — niet ongemerkt voorbij. Heeft men dezen invloed niet gewild, dan dient men hem ook te vermijden; bij een betere regeling der inschrijving ware dit gemakkelijk te voorkomen geweest.

De aanhoudende goudtoevoeren, ook in vorige maanden, zijn in Frankrijk niet gepaard gegaan met een opvallende vermindering van de bankbiljettencir-

culatie en/of van de andere middelen van credietverleening. Dit heeft tot gevolg gehad, dat men — zelfs in het parlement — de mogelijkheid van een inflatie ter sprake heeft gebracht. De indexcijfers, vooral voor groothandelsprijzen, en de activiteit in het bedrijfsleven geven echter geen grond voor deze opvatting.

Zooals bekend is *Berlijn* den 19 Mei ten lange leste overgegaan tot een verlaging van het disconto van 5 op 4½ pCt. In ons vorige maandoverzicht meenden wij een zeer spoedige verlaging te mogen voorspellen, daar de situatie op de Duitsche geldmarkt en de positie van de Reichsbank daar alleszins reden toe gaven. De verlaging heeft echter niet zoo spoedig plaats gehad als wel verwacht is. Ieder contact met de geldmarkt was reeds verloren. Ook na de verlaging werd dit echter niet herwonnen. Het is voor de positie van de Reichsbank voldoende typeerend om eenige der voornaamste posten van den weekstaat te vergelijken. Zoo nam de goudvoorraad toe van 2566 millioen op 30 April tot 2586 millioen op 23 Mei, de „deckungsfähige Devisen” van 327,4 tot 342,7 millioen, de binnenlandsche wisselportefeulle (afgezien van Rijksschatkistpapier) daalde van 1939 op 1520 millioen, de totale omloop aan betalingsmiddelen verminderde van 6183 tot 5484 millioen mark.

We zezen de vorige maal op de daling van de voor de geldmarkt in de *Ver. Staten* zoo belangrijke post in den weekstaat der Federal Reserve Banks, nl. de in de markt gekochte wissels. Deze daling heeft zich in Mei bij de New-Yorksche Federal Reserve bank vrijwel niet en bij de overige Federal Reserve Banken niet in die mate als in April voortgezet.

Bills bought in open Market.

Datum	New-York Fed. Res. Bank	U.S. Fed. Res. Banks
3 April....	\$ 142.780.000	\$ 301.300.000
1 Mei.....	„ 49.790.000	„ 209.560.000
8 „	„ 37.010.000	„ 175.200.090
15 „	„ 35.310.000	„ 171.030.000
22 „	„ 50.550.000	„ 186.880.000
29 „	„ 47.320.000	„ 175.560.000

De geringe wijzigingen in de geld- en discontokoersen in de afgelopen maand zijn beslist opvallend. Uit het boven opgenomen overzicht blijkt, dat het disconto voor „eligible paper” (prima bankaccept) varieerde tusschen 2½ en 2% pCt. Call-geld handhaafde zich op 3 pCt., geld op termijn (90 dagen) vertoonde neiging tot dalen; op 30 April nog 4 pCt., was het op 28 Mei voor 3½ pCt. verkrijgbaar.

Met een disconto van 2½—2% pCt. voor „bankabel” papier (de koersen voor z.g. „ineligible-paper” waren ca. ½ pCt. hooger) is New-York niet onaanzienlijk duurder dan Londen, Amsterdam en ook Parijs. Het gevolg is dan ook geweest, dat het bedrag aan accepten is verminderd, naar gemeld wordt in April met een \$ 100 millioen.

Bij een vasten koers van den gulden (New-York en Parijs noteerden om en nabij de muntpariteit, Londen niet onaanzienlijk daar beneden) en dalende disconto- en geldkoersen is de positie van *De Nederlandsche Bank* vergeleken bij de vorige maand nog aanzienlijk sterker geworden. Een discontoverlaging zou uit dit oogpunt niet op bezwaren stuiten. Wil de Centrale Bank geen actieve conjunctuurpolitiek voeren, dan is een nieuw contact met de geldmarkt, niet onontbeerlijk. De credietbehoefte, ook van de banken, welke gewoonlijk op het disconto van *De Nederlandsche Bank* „drijven”, zijn sterk ingekrompen. Het bedrag van de disconto's daalde daardoor, vergeleken bij het vorig jaar aanzienlijk, nl. van 96,0 millioen op 27 Mei 1929 tot 52,4 millioen op 26 Mei 1930. Dit cijfer zegt veel. Aan de andere zijde hebben we over eenige weken de Young-emissie te verwachten en alhoewel ook in ons land de emissiemarkt met het oog op deze leening is ontzien, dient nog te worden afgewacht welken invloed deze op de geldmarkt heeft.

Nu de in het vorig overzicht uitgesproken verwachting, dat de *Zweedsche Rijksbank* haar disconto zou

verlagen niet in vervulling is gegaan, zijn we daarvan een nadere verklaring schuldig. Inderdaad is de positie van de geldmarkt en de Centrale Bank van dien aard, dat daardoor een discontoverlaging volkomen gewettigd zoude worden. Hier doet zich echter het eigenaardige verschijnsel voor, dat de banken alleen dan het voorbeeld van de „Riksbank” zullen volgen, indien de Postspaarbank en met haar de overige spaarinstellingen genegen zijn om haar rentevergoeding, welke momenteel liefst 3½ pCt. bedraagt, eveneens te verlagen. De Centrale Bank doet thans moeite om de beide partijen te verzoenen.

In *Joego-Slavië*, waar het officieel disconto op 27 Mei werd verlaagd tot 5½ pCt., doet men thans pogingen om den dinar te stabiliseeren, naar het aanvankelijk heette onder leiding van de Banque de France. De stabilisatiekoers zou iets onder den huidige wisselkoers liggen en 6 à 7 Zw. frs. per 100 dinar bedragen. Intusschen schijnt de onoverzichtelijke toestand van 's lands financiën nog een onoverkomelijke hinderpaal voor spoedige stabilisatie te zijn.

De dalende zilverprijs (eind Mei werd een laagte-record geboekt) heeft nieuwe ontsteltenis teweeggebracht. Tengevolge daarvan heeft men de invoer van zilver en zilveren muntstukken in China en Mexico verboden.

Ter completeering geven wij een staatje van de discontoverlagingen, welke in Mei plaats hadden en hierboven geen bespreking vonden:

Italië	5½ %	met ingang van 20 Mei	
Tsjecho-Slowakije	4½ %	„ „	25 „
Oostenrijk	5½ %	„ „	23 „
Hongarije	5½ %	„ „	28 „
(niettegenstaande het protest van de banken)			
Portugal	7½ %	met ingang van 2 Juni.	

V. D. BR.

BOEKAANKONDIGING.

HET WERKLOOSHEIDSVRAAGSTUK IN ENGELAND.

„*The Post-War Unemployment Problem*” door Prof. Henry Clay M. A.
London Macmillan 1929.

Prof. Henry Clay, hoogleeraar aan de Universiteit van Manchester en niet lang geleden benoemd tot een leidende functie bij de Bank of England, heeft onder bovenstaande titel een heldere studie geschreven over het bijkans onoplosbare vraagstuk, dat sinds geruimen tijd de leidende staatslieden en economen bezig houdt. Het probleem verdient inderdaad alle aandacht, want het is wel een economisch monstrem dat rond anderhalf miljoen valide arbeiders genoodzaakt zijn te parasiteeren op den arbeid van hunne collega's.

De belangrijkste momenten uit Prof. Clay's diagnose van dit economisch ziekteverschijnsel zijn de volgende: Het werkloosheidscijfer ligt 7 à 8 pCt. boven het vooroorlogsche; ten minste ⅔ van de heerschende werkloosheid is een abnormaal, na-oorlogsverschijnsel. Er bestaat geen gelijkmatig over de verschillende bedrijfstakken verdeelde werkloosheid, doch er is een sterke concentratie te bespeuren in de onbeschutte, voor de wereldmarkt werkende bedrijven. Aldus bedroeg einde Maart 1929 bij een gemiddeld werkloosheidspercentage van 10.1, dit cijfer voor de steenkoolindustrie 13.2, ijzer- en staalindustrie 16, scheepsbouw 24.6, ijzerconstructie 9.1, katoenindustrie 11.5 en wolindustrie 11.2; 32 pCt. van het geheele werklozenleger behoorde tot de zes genoemde industrieën. Deze opmerkelijke concentratie brengt sociaal zeer ongewenschte gevolgen met zich mede. Immers de hier genoemde industrieën zijn sterk gelocaliseerd, d.w.z. zij nemen in bepaalde districten een overheerschende positie in. Vandaar dat in sommige economisch zeer eenzijdig georiënteerde districten, zoals die van de Clyde en de North East Coast (scheepsbouw), in Lancashire (katoen), Durham en Northumberland (steenkool) de werkloosheid catastrophale afmetingen aanneemt. Zoo treft men in Durham en in

eenige graafschappen van Wales cijfers boven de 20 pCt. aan, in Lancashire bij een gemiddelde van 12.7 pCt.; enkele mijndistricten met meer dan 30 pCt. Opvallend is, dat de groote steden in het algemeen veel lagere werkloosheidscijfers hebben als gevolg van de veelzijdiger samenstelling van haar bedrijfsleven. Zoo had Londen, ondanks haar viermaal grootere bevolking, minder werklozen als Durham.

Vastgesteld kan dus worden, dat de werkloosheid een uitvloeisel is van de depressie, welke in de groote Engelsche exportnijverheid te constateeren valt. Prof. Clay geeft van deze depressie een uitvoerige analyse, waarbij hij tot de conclusie komt, dat de directe oorzaken alle tot den wereldoorlog zijn terug te voeren. Drie factoren spelen hier een leidende rol: de economische expansie van de munitie-nijverheid; het uitblijven van de noodzakelijke aanpassing in de boomjaren; en tenslotte de gevolgen der deflatie bij het herstel van den gouden standaard, welke met een inflatie bij de belangrijkste concurrentie-staten gepaard ging. Vooral het laatste punt is van groote beteekenis; Clay noemt het „the most important simple influence of a general character”. Doordat in 1925 het pond sterling op een betrekkelijk hoog niveau gestabiliseerd werd, moest noodzakelijkerwijs de exportcapaciteit daaronder lijden. Tegenover lagere wereldmarktprijzen (uitgedrukt in Engelsche valuta) stonden toch gelijkblijvende uitgaven van loonen en renten van leeningen. De noodzakelijke aanpassing aan den nieuwen toestand, welke in loondaling haar uitdrukking had moeten vinden, bleef uit. Het gevolg was, dat ondanks de daling der kosten van levensonderhoud met 8 pCt. en die van de exportprijzen met 14 pCt., het niveau der loonen op dat van 1924 gehandhaafd bleef. De onbeschutte basis-industrieën legden hier dus het loodje. De marge tusschen deze groep en die der beschutte bedrijven, welke alleen voor de locale markt werken, werd nog aanmerkelijk verruimd. De merkwaardige toestand ontstond, dat in de bedrijven met hooge loonen geringe werkloosheid, in die met lage loonen groote werkloosheid heerschte, d.w.z. juist omgekeerd als de theorie, oppervlakkig beschouwd, zou leeren. Zooals reeds werd vermeld, stond tegenover deze deflatieverschijnselen juist het omgekeerde effect in België en Frankrijk; de uitvoernijverheid in deze staten profiteerde van de depreciatie van het ruilmiddel, welke tenslotte in een stabilisatie ver beneden de oorspronkelijke waarde haar definitieve vorm verkreeg. In het bijzonder springt hier in het oog de veel lagere loonen, welke zich slechts uiterst geleidelijk in opwaartsche richting bewegen, benevens het bevrijd worden van schuldenlasten. Het laatste geldt ook voor de Duitsche industrie, hoewel deze anderzijds onder zware sociale lasten gebukt gaat.

Clay laat misschien iets te weinig het licht vallen op een zeer cardinaal punt: de verouderde outillage welke nog al te veel in de Engelsche sleutel-industrieën wordt aangetroffen. Het typische conservatisme, dat nog vele industrieelen beheerscht, moet wel een krachtige rem zijn bij het heroveren van een gedeelte der oude markten, welke door de gewijzigde verhoudingen, in het bijzonder het opkomen van jonge, krachtige industriestaten, verloren zijn gegaan.

Hoe het ook zij, voor het oogenblik is van overwegend belang, langs welken weg men uit de impasse kan komen. De weg van safeguarding en subsidies kan geen uitkomst leveren. De 23 miljoen pond subsidie, welke de steenkoolnijverheid op de been moest houden, heeft niet het geringste tot het concurrentievermogen van die bedrijfstak bijgedragen. Men staat nog precies even ver als in 1925 en men zal vooralsnog de resultaten van de Kolenwet van Minister Graham moeten afwachten. Dat ook safeguarding niet meer als een doekje voor het bloeden kan zijn, zonder nochtans de intrinsieke waarde der betrokken bedrijven te verhoogen, is in confesso. Weliswaar kan door deze middelen de werkgelegenheid vergroot worden (een goed voorbeeld hiervan leveren de woningbouwsubsi-

dies, welke gedurende 5 jaar aan 200.000 man werk verschaffen), doch een blijvende oplossing wordt er niet door verkregen. Veeleer moet deze gezocht worden, niet in een liquidatie van de oude takken van industrie, welke vele tientallen van jaren de basis van Englands welvaart zijn geweest, gepaard met emigratie en het creëren van nieuwe industrieën, doch in het herscheppen van de verouderde bedrijven tot een modern georganiseerd, nationaal productie-apparaat van groote efficiency. Er bestaan hier reeds enkele lichtende voorbeelden: in de eerste plaats de zeer geslaagde rationalisatie van de Imperial Chemical Industries; daarnaast de reorganisatie van de katoennijverheid van Lancashire, welke leidde tot de stichting van Lancashire Cotton Corporation. Het behoeft wel niet gezegd, dat de banken hier een groote rol hebben te vervullen. In sommige gevallen zullen zij als groote crediteuren wel hun medewerking willen verlenen; echter zijn de geldschietters in vele gevallen huiverig om aan sterk onder een malaise gebukt gaande industrietakken nieuwe kapitalen te verstrekken. De Engelsche centrale bankinstelling is thans van plan zich intensiever met de kapitaalverschaffing voor rationalisatie-doeleinden te gaan bemoeien, hetgeen blijkt uit de oprichting van de Securities Management Trust. Men is hier dus op den goeden weg. Voorloopig zullen de werkloosheidscijfers nog wel niet door een en ander beïnvloed worden en zal men dus tot tijdelijke lapmiddelen zijn toevlucht moeten blijven nemen. Op den duur zullen echter ingrijpende maatregelen niet kunnen achterwege blijven; hier geldt het „Aux grands maux les grands remèdes”. Glay zegt het uitdrukkelijk dat „Post-war depression cannot be relieved by pre-war expedients”. Volgens de laatste opgave bedraagt het totale aantal werklozen thans 1,7 millioen; het is leerzaam, dat ook een arbeidersregering blijkt niet tegen de economische wetten te kunnen oproeien.

Dr. A. W. QUINT.

ONTVANGEN BOEKEN.

Beleggen en Speculeeren door L. Bouman. Directeur N.V. Alg. Beleggings Mij. (Haagsche Drukkerij en Uitgevers Mij., Prijs f 1.50).

Een populair geschreven boek, waarin de deskundige schrijver zich ten eenemale onthoudt van adviezen, doch een gezond en onpartijdig oordeel geeft over beleggingsvraagstukken.

Financieele Administratie van Gemeentewerken, door P. van Dienst, Hoofdcómmies-boekhouder bij Publieke Werken te Hilversum en F. W. Jacobs, Hoofdboekhouder bij Gemeentewerken te Bussum. Alphen aan den Rijn 1929; N. Samsom.

De schrijvers geven in dit werkje een volledig overzicht van de financieele administratie van gemeentewerken. Daarbij worden behandeld de boekingen voor het geval, dat voor den dienst van gemeentewerken de bedrijfsvorm is gekozen, en tevens wordt aandacht geschonken aan de boekingen, welke noodig zijn, indien alle uitgaven en ontvangsten over gemeentebegroting en -rekening loopen.

Besproken worden o.m. het algemeen karakter van den dienst, de loonadministratie, de magazijnadministratie, de leveringen enz. door derden, de verdeling der bedrijfskosten en de boekhouding van den dienst gemeentewerken, zoowel bij den bedrijfsvorm als zonder den bedrijfsvorm.

Het Indische Fiscale Winstsplittingsvraagstuk in de praktijk, door A. E. C. van Saarloos. (Nijgh & Van Ditmar's Uitgevers-Mij., Rotterdam 1930).

Bijdrage tot de oplossing van het internationale probleem der voorkoming van dubbele belasting.

Het Nederlandsche Deltagebied (Rijn, Schelde, Tusschenwateren) een juridisch-politieke beschouwing door Mr. J. Zaaijer. Leiden 1930; S. C. van Doesburgh.

Winstbelasting van naamlooze vennootschappen door Dr. F. M. Wibaut. Geschriften van de Vereeniging voor Belastingwetenschap No. 12. Purmerend 1930; J. Muusses.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN.
(In Gulden).

	Februari 1930	Sedert 1 Januari 1930	Overeen- komstige periode 1929
Belastingen.			
Pachten incl. pandhuizen.	15.902	30.165	22.760
Invoerr. incl. Landsgoed.	6.581.090	14.376.567	16.232.043
Uitvoerr. incl. Landsgoed.	777.885	1.622.395	1.979.274
Accijnzen	3.495.187	6.714.991	6.787.304
Andere ontv. I. U. en A...	31.218	57.732	53.647
Statistiekrecht	474.880	949.690	1.073.403
Personeele belasting	250.228	614.669	616.183
Inkomstenbelasting	3.713.809	8.335.367	7.697.115
Vennootschapsbelasting ..	1.185.169	4.905.393	5.842.217
Oorlogswinstbelasting ..	117.751 ¹⁾	— 117.426	652.886
Opgeheven productenbel..	—	—	1) — 63.321
Verponding	710.226	2.096.853	449.451
Recht van openb. verkoop.	142.748	326.855	336.120
Zegelrecht	524.214	1.794.149	2.066.274
Overschr. van vaste goed.	144.939	361.894	499.867
Recht v. succ. en overgang	35.597	73.861	117.320
Vergunning speeltafels ..	12.234	21.398	23.155
Slachtbelastingen	545.744	1.023.606	994.382
Bijzondere bel. buitengew.	8.751	19.288	43.488
Hoofdgeld	4.846	10.888	5.682
Landelijke inkomsten....	530.875	1.368.139	1.430.112
Belasting op loterijen....	850	1.050	1.690
Totaal....	19.304.143	44.587.524	46.861.052
Monopolies.			
Opium	2.891.191	6.095.687	6.759.886
Zout	357.556	2.146.817	2.457.349
Pandhuizen	2.152.896	4.011.902	3.270.962
Totaal....	5.401.643	12.254.406	12.488.197
Producten.			
Kina	8.301	10.400	19.253
Landscaoutchoubedrijf ..	431.181	601.721	828.553
Boschwezen	1.101.359	2.007.225	2.668.733
Goud	121.751	225.196	270.954
Tin	2.334.175	6.170.401	8.393.767
Steenkolen	751.699	1.297.332	1.023.048
Totaal....	4.748.466	10.312.275	13.204.308
Bedrijven.			
Havenwezen	942.673	3.988.741	3.668.975
Baggerdienst	464.597	654.255	699.812
Landsdrukkerij	4.989	19.631	22.993
Post-, Telegr.- en Tel.dienst	2.518.906	5.354.648	5.267.755
Spoor- en Tramwegen....	4.873.165	10.722.624	12.320.105
Waterkracht en Electricit.	53.447	182.343	125.961
Totaal....	8.857.777	20.922.242	22.105.601
Allerlei middelen.			
Aand. ijd. winst N.V., Gem. Mijnb. Mij. Billiton"....	—	—	—
Aandeel ijd. winst van de Jayasche Bank.....	—	—	—
Afstand van grond	206.123	1.076.464	1.024.541
Mijnconcessies	95.109	94.853	114.895
Boeten en verbeurdverkl.	116.251	231.365	263.654
Leges en salarissen, ont- vangen d. de griffiers v/d. versch. rechtscoll....	36.534	75.328	72.605
Heffing terzake van gesl. werkovereenkomsten ..	59.650	139.050	125.140
Opbr. Wees- en Boedelkam.	30.257	151.715	161.813
Kadaster	43.430	95.349	67.229
Afkoop heerdienst. B.G.	648.496	969.715	1.076.131
Schoolgelden	439.781	948.740	892.387
Ontv. groote ziekenin- richtingen en krank- zinniggestichten	94.413	160.157	123.783
Ijk van maten en gew....	37.481	66.671	59.491
Verk. en verh. van huizen	191.260	377.925	357.630
Ontv. waterleidingen	34.027	77.709	56.035
Bakengelden	234.812	477.708	457.241
Loodsgelden	268.903	557.208	521.182
Diversen	321.207	810.782	761.512
Totaal....	2.857.734	6.310.739	6.135.269
Totaal generaal....	41.169.763	94.387.186	100.794.427

1) Teruggegeven belastinggelden.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns: Data, Londen, Parijs, Berlijn, Amsterdam. Rows include dates from 27 Mei 1930 to Muntpariteit.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 17 Mei 1930, 24 Mei 1930, 26/31 Mei '30, 31 Mei 1930. Rows include various cities like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in penc. doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table showing silver and gold prices for London and New York from 26 Mei 1930 to 27 Juli 1914.

1) In pence p. o.z. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. o.z. fine. 3) In sh. p. o.z. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Table showing the state of the national treasury with columns for Vorderingen, 23 Mei 1930, 30 Mei 1930 and Verplichtingen.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table showing Dutch-Indonesian floating debt with columns for 24 Mei 1930 and 31 Mei 1930.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 2 Juni 1930

Table of bank balance sheet with sections: Activa (Binnenl. Wis-sels, Papier o. h. Buitentl., Belegingen, Op Effecten, Voorschotten a. h. Rijk, Munt, Muntmat., Muñt, Zilver, enz.), Passiva (Kapitaal, Reservefond, Bijzondere reserve, Pensioenfond, Bankbiljetten in omloop, Bankassigatiën in omloop, Rek.-Cour., Diverse rekeningen).

Beschikbaar metaalsaldo f 108.774.397,36 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. 271.935.990,—

1) Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing main items in thousands of guildens with columns: Data, Goud, Circulatie, Andere opeitschb. schulden, Beschkb. Metaal-saldo, Dekkingsperc.

Table showing bank assets with columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Schatkist-promessen rechtstreeks, Belegingen, Papier op het buitenl., Diverse rekeningen.

1) Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing main items in thousands of guildens for Curaçao Bank with columns: Data, Metaal, Circulatie, Disconto's, Voor-schotten aan de kolonie, Diverse rekeningen, Diverse rekeningen.

1) Sluitp. der activa. 2) Sluitp. der passiva.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

3 Juni 1930.

Aan de graanmarkt blijft de toestand nog altijd zeer onzeker en moeilijk voor den handelaar, omdat er naast de verwarring, welke gesticht wordt door de maatregelen van vele regeeringen, ook nog de dikwijls veranderende weerberichten gekomen zijn, die in dezen tijd van het jaar van zoo grooten invloed op den prijsloop plegen te zijn. Deze weerberichten hebben in de laatste 2 weken de strekking gehad om aan de tarwe-markt de stemming goed prijs-houdend te doen blijven, omdat in Noord-Amerika de weersomstandigheden niet altijd even gunstig zijn geweest. Weliswaar is er in het Noord-Westen van de Vereenigde Staten en in Canada vrij geregeld regen gevallen, welke zeer welkom was voor de pas uitgezaaide zomertarwe, doch de regenval wordt tot nog toe alleen als voldoende beschouwd voor de directe behoefte, terwijl echter over de vochtreserve van den bodem vrij algemeen wordt geklaagd. Ook waren er nu en dan weder streken, die geen aandeel in den regenval hadden gehad en waar dus sprake was van droogte. Ook heeft in de Vereenigde Staten de wintertarwe gedurende geruimen tijd van slecht weder te lijden gehad, zoodat de opbrengst daarvan zal tegenvallen. Daarbij komt dan, dat hier en daar in Europa de vraag naar tarwe eindelijk beter is geworden en vooral is dat het geval in Italië. Berichten omtrent de verwachting van een kleinen Italiaanschen tarwe-oogst hebben in Noord-Amerika aan de tarwemarkt steun verleend, doch uit Italië zelf worden die berichten ten stelligste tegengesproken. Wel is het juist, dat lage temperaturen den groei van de Italiaansche tarwe hebben tegengehouden, zoodat een eenigszins vertraagde oogst verwacht wordt en dientengevolge heeft men deze week in Italië vrij wat tarwe gekocht, waarbij ook Hardwinter uit de Vereenigde Staten en Canadeesche tarwe. Tenslotte is er dus wel reden voor geweest, dat de Italiaansche vraag het Noord-Amerikaansche vertrouwen in den tarweprijs deed toenemen. Ook laat zich nu meer dan tot nog toe het geval is geweest de invloed gelden van den kleinen omvang van den Argentijnschen oogst. Weliswaar kwamen er ook deze week weder berichten uit Argentinië, volgens welke wel spoedig blijken zal, dat de oogst er veel grooter geweest is dan de officieele raming en nu en dan was ook het aanbod uit Argentinië wel vrij dringend, doch de verschepingen zijn slechts klein en men mag wel verwachten, dat Canada daarvan zal profiteeren door meerderen verkoop van tarwe naar de Europeesche invoerlanden. Overigens zijn de verschepingen van tarwe uit Argentinië sedert 1 Januari zeer sterk ten achter gebleven bij die van dezelfde periode van het vorige jaar. Het verschil bedraagt reeds bijna 10 miljoen quarters en de hoeveelheid, waarmede de opbrengst van den laatsten Argentijnschen oogst bij die van den vorigen is ten achter gebleven, zal zich dus, wanneer de verschepingen nog eenigen tijd zoo klein blijven, in steeds mindere mate doen gelden. Belangrijke stijging van den tarweprijs wordt verder nog steeds tegengehouden door de onzekerheid, welke er bestaat omtrent de wijze, waarop de Federal Farm Board, die in de Vereenigde Staten beschikt over een voorraad van ongeveer 50 miljoen bushels, aangekocht ter ondersteuning van de tarweprijzen, zich van dien zeer grooten voorraad zal trachten te ontdoen. Naar verluidd ligt het in de bedoeling van den Board om dien voorraad vóór 15 Augustus op te ruimen en wanneer dat werkelijk ernst is, zal daarmede zeker een niet geringe druk op de tarwemarkt gepaard gaan. Verder is ook Britsch-Indië tegenwoordig geregeld met tarwe aan de markt, omdat daar een groote oogst is binnengehaald, waarvan een aanzienlijke hoeveelheid voor export beschikbaar is. Speciaal naar Engeland, doch ook naar Italië vinden daarin reeds geregeld zaken plaats. Op het Europeesche vasteland is buiten Italië de vraag naar

tarwe nog altijd teleurstellend. Frankrijk importeert uitermate weinig en gaat zelfs met exportzaken van Fransche tarwe voort en in Duitschland is het voorschrift, volgens hetwelk de molens 50 pCt. inlandsche tarwe moeten gebruiken, ook nog voor de maand Juni blijven gelden. Dien-tengevolge heeft wel de prijs voor inlandsche tarwe in Duitschland verdere verhooging ondergaan, doch toename van den import, welke aan het einde van het seizoen toch zeker wel noodig zal zijn, komt daardoor slechts langzaam tot ontwikkeling. Deze verschillende prijsdrukkende invloeden zouden zeer veel van hun gewicht verliezen, wanneer in Noord-Amerika werkelijk het weder gedurende eenigen tijd ongunstig voor de zomertarwe werd door bijvoorbeeld een eenigszins langdurige droogteperiode. Die mogelijkheid heeft dan ook in sterke mate bijgedragen tot de iets vastere stemming, welke de laatste weken in Noord-Amerika en dientengevolge ook in Argentinië heeft geheerscht, al zijn dan ook in Europa de oogstberichten den laatsten tijd over het algemeen zeer gunstig. Men heeft het speciaal in Amerika wel laten voorkomen, alsof de sterke regenval in verschillende Europeesche landen gevaar voor de gewassen zou opleveren, doch nu intusschen een verbetering in het weder is ingetreden, blijkt het wel, dat ook nu nog het gezegde juist is, dat Mei-regen zegen brengt. Vooral uit Duitschland, evenals uit Centraal en Noord-Oostelijk Europa zijn de oogstberichten zelfs buitengewoon gunstig. Tenslotte was Noord-Amerika voor tarwe lager wegens regenval in het gebied der zomertarwe in de Vereenigde Staten en Canada, waarna de tarweprijs te Winnipeg nog $\frac{1}{2}$ à 1 dollarcent per 60 lbs. hooger was dan een week tevoren. Chicago was echter $\frac{1}{2}$ à 1 cent lager. Ook Argentinië was op 2 Juni flauw en 5 à 10 centavos per 100 KG. lager dan op 26 Mei.

Van rogge valt nog altijd weinig te rapporteeren. Uit Duitschland wordt wel wat meer vraag voor rogge als veevoeder gerapporteerd, maar de aanwezige voorraden zijn daar nog groot en de roggeprijs in Duitschland is nog lang niet gekomen op het niveau, dat de regeering zich van haar maatregelen voorstelt. Zelfs is in de laatste dagen van Mei het Deutsche invoerrecht op rogge nog weder aanzienlijk verhoogd, omdat gevaar bestond voor invoer van Russische rogge. De inkoop van Russische rogge, die met het oog op de mogelijkheid van doorvoer naar Duitschland, speciaal in Nederland, zijn gedaan, bieden dan ook tot nog toe weinig kans op voordeel van eenige beteekenis.

Voor maïs was ook deze week de verbruiksvraag in de Europeesche invoerlanden weder teleurstellend. Uit Roemenië is het aanbod veel ruimer geworden, terwijl ook deze week, evenals de vorige, een vrij aanzienlijke hoeveelheid maïs uit de Donauhavens werd afgeladen. Wel bestond in Italië vrij goede vraag voor Donau-maïs, doch in Noord-Westelijk Europa is de belangstelling niet groot, ofschoon men in Engeland, nu de kwaliteit der Donau-maïs zooveel beter geworden is, voor deze maïsoort meer belangstelling toont en ook Nederland op aflading in Mei, Juni en Juli vrij geregeld inkoop doet, blijft bij de groote hoeveelheden maïs, welke nog in Zuid-Oostelijk Europa aanwezig zijn, de stemming toch altijd nog weinig levendig. Verschepingen uit Argentinië waren deze week zeer klein, hetgeen nog wel het gevolg zal zijn van den sterken regenval van eenige weken geleden en de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid is dan ook bij voortdurend klein. Dat dit geen verbetering van de vraag en daardoor van den maïsprijs met zich brengt, wijst op het geringe verbruik van maïs, hetgeen vooral het gevolg is van de zeer lage prijzen en het dringende aanbod van gerst. De ondernemingslust voor maïs op eenigszins verwijderde posities is bijna overal zeer slecht wegens den overal gunstigen stand der Europeesche graanoogsten, de flinke hoeveelheden Plata-maïs, die nu spoedig te verwachten zijn, de nog altijd groote Roemeensche voorraden en den grooten Zuid-Afrikaanschen oogst,

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	25/31 Mei 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	25/31 Mei 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	1930	1929
Tarwe	27.820	548.420	673.028	644	23.263	52.509	571.683	725.537
Rogge	500	159.390	78.970	105	18.932	—	178.322	78.970
Boekweit	401	6.062	11.368	20	1.361	—	7.423	11.368
Maïs	11.306	429.029	296.568	960	72.418	94.684	501.447	391.252
Gerst	5.345	203.981	170.164	408	16.977	1.731	220.958	171.895
Haver	3.164	89.048	89.373	—	2.602	2.418	91.650	91.791
Lijnzaad	1.700	28.059	64.561	6.822	121.845	165.015	149.904	229.576
Lijnkoek	2.305	74.105	101.074	—	—	250	74.105	101.324
Tarwemeel	2.280	41.833	38.195	1.291	13.993	13.348	55.826	51.543
Andere meelsoorten	449	9.215	8.357	—	—	—	9.215	8.357

welke reeds tengevolge heeft, dat Zuid-Afrikaansche maïs op ongeveer hetzelfde prijsniveau als Plata-maïs wordt aangeboden. Zaken op aflading gedurende den zomer en herfst zijn echter in alle maïssoorten tegenwoordig klein, afgezien dan van den omzet in Donau-maïs naar Nederland en in Plata-maïs naar Engeland, ofschoon ook die Engelsche zaken van beperkten omvang zijn. De prijzen voor maïs hebben gedurende deze week in Europa weinig fluctuaties ondergaan, nadat op den eersten dag der week aan de Argentijnsche termijnmarkten een sterke prijsdaling had plaats gevonden, vooral wegens het betere weder in de teleurstellende Europeesche vraag. Een herstel is tot nog toe nauwelijks ingetreden en ook op 2 Juni was het slot aan de termijnmarkten te Buenos Aires in Rosario nog 10 à 20 centavos per 100 KG. lager dan op 26 Mei. Nog mag vermeld worden, dat aanvankelijk vrij goede vraag bestond voor spoedige Plata-maïs, die echter voor een belangrijk gedeelte slechts diende tot dekking van vroeger afgesloten contracten op Mei-aflading naar verschillende havens in Noord-Westelijk Europa. De verbruiksvraag is echter voor stoomende Plata-maïs onvoldoende en de daarvoor in Nederland bedingbare, prijzen zijn teleurstellend voor de houders.

Zeer onbevredigend is ook de vraag voor gerst, nu Duitsland daarvoor zoo goed als in het geheel niet als koper optreedt. Russische en Donaugerst zijn nog altijd tot zeer lage prijzen te koop en in de prijzen voor Donaugerst is zelfs nog verdere verlaging ingetreden. In Nederland heeft men den laatsten tijd met het oog op de lage prijzen veel gerst gekocht, waarvan echter een groot gedeelte nog te Rotterdam en bij de binnenlandsche handelaars ligt opgeslagen. In Noord-Afrika zal de gerstooft nu binnenkort zijn afgeloopen. In Algiers en Tunis zijn de resultaten bevredigend en binnenkort mag dus ook uit Noord-Afrika aanbod van gerst worden verwacht, hetgeen de prijzen nauwelijks ten goede zal komen.

Haver is deze week vaster geweest, omdat de Deutsche regering van plan schijnt te zijn met ingang van 5 Juni het betalen van uitvoerpremies in den vorm van „Einfuhrscheine" te staken of althans het bedrag daarvan belangrijk te zullen verminderen. Dientengevolge werden de offertes van Deutsche haver verhoogd en ontstond, speciaal in Engeland, meer vraag voor andere haversoorten. Toch is de haverprijs in Argentinië deze week vrij wat gedaald. Tot veel zaken in Platahaver had dan ook de Engelsche vermeerdering der belangstelling eigenlijk niet geleid.

SUIKER.

Een apathische stemming maakte zich weer meester van de verschillende suikermarkten.

In Amerika werden kleinere afdoeningen van ruwe suiker tot ca. 1½ d.c. tot stand gebracht.

Op de New-Yorksche termijnmarkt werd voor loco weder een nieuw laagterecord behaald, terwijl de andere noteringen aan het einde der week weer het laagste punt bereikten nl.: Juli 1.40; Sept. 1.47; Dec. 1.57 en Mrt. 1.65, terwijl de notering voor Spot Centr. 3.14 bedroeg.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 35.000 tons, de versmeltingen 67.000 tons tegen 60.300 tons verleden jaar en de voorraden 519.000 tons tegen 687.200 tons.

De laatste Cuba-statistiek luidt als volgt:

	1930	1929	1928
	Tons	Tons	Tons
Cubaproductie.....	4.550.000	5.080.000	4.023.000
Consumptie.....	33.609	60.562	70.000
Weekontv. afscheephavens...	67.424	74.564	37.601
Totaal sedert 1/1	2.802.137	3.829.776	2.863.566
Weekexport.....	73.026	110.729	66.127
Totale export sedert 1/1	1.257.207	2.483.736	1.580.232
Voorraad afscheephavens....	1.698.582	1.488.970	1.288.713
Voorraad binnenland.....	1.560.602	1.189.662	1.089.434
Aantal werkende fabrieken ..	30	8	3

In Engeland was men al evenmin hoopvol gestemd. De noteringen op de Londensche termijnmarkt luiden aan het slot:

Mei.....	Bietsuiker 88° fob. Sh.	6/1-3/4
Augustus	„ „ „	6/1-3/4
December	„ „ „	6/6-3/4
Januari	Rietsuiker 96° cif.	7/2-1/2
Maart.....	„ „ „	7/7-1/2
Mei.....	„ „ „	7/9-3/4

De Engelsche Raffinadeurs verlaagden hunne prijzen met 3 d. per cwt.

F. O. Licht publiceert zijn derde raming van het bietenareaal in Europa, welke voor Frankrijk 10.000 H.A.

en voor Polen 10.000 H.A. geringer luidt dan de vorige raming, terwijl de raming voor Rusland van 1.000.000 op 800.000 H.A. teruggebracht werd.

Op Java kon eveneens geen verbetering intreden en blijven verdere afdoeningen nog steeds uit.

Ook hier te lande was de suikermarkt ongekend stil. De termijnnoteringen te Amsterdam luiden aan het einde der week: Mei f 9½; Aug. f 9¾; Dec. f 10¼ en Mrt. f 10¾, alles aanbod. De omzet bedroeg 1450 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 28 Mei 1930.

De Amerikaansche katoenmarkt heeft wederom een kalme week doorgemaakt. Fluctuaties hebben zich tusschen nauwe grenzen bewogen en prijzen toonen slechts weinig verandering. Het Amerikaansche Gouvernement heeft de oogstcijfers voor dit seizoen herzien en geeft aan, dat de opbrengst op 14.800.000 balen geschat mag worden, waaraan de 4 miljoen balen van den vorigen oogst nog moeten worden toegevoegd, zoodat het totaal op 19.200.000 balen komt. Met de verminderde consumptie in dit jaar, zou men wel zeggen, dat de carry-over gedurende dit seizoen grooter zal zijn dan in het voorafgaande jaar. Er zijn in Liverpool hevige commentaren in de afgeloopen week geleverd op de taktiek van den „Federal Farm Board" om katoen van de markt te houden, waardoor de economische situatie verstoord wordt. Egyptische katoen is eveneens vast geweest. De locovraag in Liverpool is in verband met de tegenwoordige slechte condities van den handel gering geweest en de totaalverkoopten bedroegen de vorige week slechts 14.000 balen.

De Amerikaansche garenmarkt is nog kalm en toont op het oogenblik nog weinig teekenen van verbetering. Spinners vinden algemeen, dat orders slechts op kleine hoeveelheden betrekking hebben, hoewel in vele gevallen gedurende de afgeloopen week bescheiden hoeveelheden geboekt zijn, zoolwel in Mule- als weftcoops en ringtwist. Naar getwijnde garens bestaat slechts weinig vraag, doch enkele partijen voor de Midlands, alsook naaigarens voor Indië, worden genoemd. In Egyptische garens is de gewone vraag voor twist en weft gering, doch er zijn in getwijnde garens voor weven met kunstzijde goede zaken gedaan. Er bestaat ook eenige vraag naar fijnere getwijnde bundelgarens en hier en daar zijn goede hoeveelheden verkocht, waar koopers verkoopers met prijsconcessies zijn tegemoetgekomen.

Wat de doekmarkt betreft, gaat hier nog weinig om. Over het algemeen is de stemming wel wat beter en schijnt de basis van de vraag grooter te worden. Er komen meer aanvragen van Indië binnen, hoewel slechts voor enkele partijen, doch dit is een bemoedigend teeken. Ook Hongkong heeft eenige kleine orders geplaatst, doch Shanghai wordt ongunstig beïnvloed door de voortdurende daling van den wisselkoers. Individueele orders, van welke markt zij ook komen, zijn zoo klein en varieerend, dat men geen speciale aandacht aan een bepaalde stijl of markt kan schenken.

Liverpoolnoteringen	Oost. koersen	20 Mei	21 Mei	28 Mei	T.T. op Br.-Indië	1/5 1/8	1/5 3/8
F.G.F. Sakellaridis	13,85	13,85	T.T. op Hongkong	1/5 1/4	1/4 1/8		
G.F. No. 1 Oomra	4,35	4,35	T.T. op Shanghai	1/9 1/4	1/8 1/4		

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '29 tot 30 Mei '30	Overeenkomstige periode	
		1928/29	1927/28
Ontvangsten Gulf-Havens.	8397	9192	8176
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1256	1792	1323
„ „ Vasteland etc.	3958	4312	4647
„ „ Japan.....	1177	1415	923

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	30 Mei '30	Overeenkomstig tijdstip	
		1929	1928
Amerik. havens.....	1715	1140	1299
Binnenland	810	447	588
New York	206	172	104
New Orleans	427	230	311
Liverpool	320	603	550

KOFFIE.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteringen en voorraden in Brazilië.

Table with 5 columns: Data, te Rio (Voorraad, Prijs), te Santos (Voorraad, Prijs), Wisselkoers te Rio op Londen. Rows include dates from June 1930 to June 1929.

1) In Reis.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Table with 5 columns: Data, te Rio (Afgelopen week, Sedert 1 Juli), te Santos (Afgelopen week, Sedert 1 Juli). Rows include dates 31 Mei 1931 and 31 Mei 1929.

Ook in de afgelopen week bleef de kalme stemming, waarin dit artikel reeds sedert geruimen tijd verkeert, aanhouden, terwijl eenig nieuws van betekenis niet valt te vermelden.

De officiële loco-noteringen bleven onveranderd 40 ct. per ½ K.G. voor Superior Santos en 34 ct. voor Robusta, met geringen kooplust en onbevredigenden afzet.

Aan de Rotterdamsche termijnmarkt liepen de noteringen ongeveer ¼ ct. terug en waren Dinsdag 3 dezer des voormiddags als volgt: Juni 25½, September 23½, December 22½, Maart 1931 — 22½, Mei 1931 — 22½ ct.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 57/- a 59/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 60/- a 62/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 40/3 a 41/-.

Van Robusta op afloading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Juni-verscheping, 20½ ct.; Benkoelen Robusta, Juni-verscheping, 20½ ct.; Mandheling Robusta, Juni-verscheping, 22½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Juni-verscheping, 30 ct., alles per ½ K.G., cif., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

Table with 5 columns: Date, Sept., Dec., Maart, Mei. Rows include dates 2 Juni, 26 Mei, 19, and 12.

Rotterdam, 3 Juni 1930.

THEE.

De theemarkt is in de afgelopen week ingezakt, hetgeen behalve aan de ongunstige politieke vooruitzichten in Londen mede valt toe te schrijven aan de achteruitgaande kwaliteit van Britsch-Indische en Ceylon theeën, alsmede de nog steeds vrij hooge uitvoeren uit de productie-landen.

Gedurende April werd uit Noordel. Britsch-Indië niet minder dan 5.576.000 lbs. uitgevoerd tegenover 3.608.000 lbs. in 1929.

De uitvoer van thee uit Japan bedroeg gedurende Jan./Mrt. 609.000 KG. tegenover 554.000 KG. in Jan./Mrt. 1929. Dit laatste cijfer werd ontleend aan de jongste publicaties van de Vereeniging voor de Thee-Cultuur in Nederlandsch-Indië.

Volgens bericht uit dezelfde bron bedroeg de netto thee-uitvoer van China naar het buitenland gedurende 1929, ondanks den daar woedenden krijg, 55.698.000 KG. (v. j. 51.593.000 KG.).

Amsterdam, 2 Juni 1930.

COPRA.

Begin der week was de markt prijshoudend, met koopers voor Ned.-Ind. fms. Mei afloading tot f 25¼ en verdere afloading tot f 25¼.

Allengs kwam er echter meer aanbod van de zijde van importeurs, zoodat de prijzen aanmerkelijk terugliepen.

STATISTISCH OVERZICHT

Large statistical table with multiple columns for commodities: TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD, STEENKOLEN, PETROLEUM, IJZER, KOPER. Rows include monthly and yearly data from 1925 to 1930.

* Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 1) = Western vóór de invoering van 1) Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

De markt sloot op het eind der week als volgt: Ned.-Ind. fms., aflading Mei, koopers f 24 3/4, verkoopters f 24 1/2; Ned.-Ind. fms., aflading Juni/Juli, koopers f 24 3/4, verkoopters f 24 3/4; Ned.-Ind. Mixed, aflading Juni/Juli, koopers f 23 1/2, verkoopters f 23 1/2.

STEENKOLEN.

De conventie tusschen Engelse en Duitse coksexporteurs, waarvan sprake was in ons vorig verslag, heeft een glorieuze begrafenis gehad. In plaats van samenwerking heerscht er voorzover het den verkoop van cokes naar Scandinavië trefte weer de aloude ongebondenheid.

De mijnen in geheel Europa zijn schaars van orders voorzien en ongewilde productiebeperking is aan de orde van den dag.

De prijzen zijn:

Table listing coal prices for various regions like Northumberland, Durham, Cardiff, etc. with prices in f.

alles per ton van 1.000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunker kolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 11.35.

Markt lusteloos.

IJZER.

De stemming op de continentale exportmarkt voor ruw ijzer is onveranderd kalm. De binnenlandsche markt in Frankrijk is nog steeds vrij bevredigend. Een, zij het ook zeer geringe, opleving kon de laatste week in het Cleveland district geconstateerd worden.

Het O.S.P.M. (Frankrijk) heeft besloten den prijs voor gieterij-ijzer op de binnenlandsche markt tot einde De-

cember te handhaven. Op de staalmarkt heerscht nog steeds een ernstige depressie. Allerwegen wordt de staalproductie verder beperkt.

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. Afladers konden wederom buitengewoon moeilijk tot zaken komen en de vraag is nog altijd veel te klein om het aanbod van tonnage te dekken. Van Montreal werd afgesloten (in één geval met de optie Quebec laden) naar de Middellandsche Zee (niet ten Oosten van West-Italië en excl. Spanje en Noord-Afrika) op basis van \$ 0.10, met een reductie van 1/4 dollarcent voor bepaalde loshavens, eerste helft Juni laden, alsmede naar Griekenland op basis van 2/7 1/2 per qtr. één haven, met optie U.K. en Continentale havens, medio Juni laden.

De Northern Range was buitengewoon flauw en een boot van 35/37.500 qtrs. werd genomen voor 17/25 Juni laden van New-York naar Antwerpen en/of Rotterdam tegen \$ 0.07 één, \$ 0.07 1/2 beide havens.

Van de Gulf is niets te doen; er wordt nominaal \$ 0.11 naar Antwerpen of Rotterdam genoteerd.

Noord-Pacifc. Van de Canadeesche havens was in de afgelopen week geen vraag; van Portland of Puget Sound werd evenwel een boot van 7800 ton, 10 pCt., afgesloten tegen 21/6 naar U.K./Continent 20 Juni/5 Juli laden. Dit zou misschien herhaald kunnen worden, maar aan het einde der afgelopen week was de vraag zeer gering.

La Plata. Van de La Plata kan eenige verbetering vermeld worden; een tamelijk goede vraag naar promptie tonnage voor maïs oefende een gunstigen invloed op de vrachten uit: waar een week geleden 10/- geaccepteerd werd, is nu 11/9 betaald van de Bovenrivier naar U.K./Continent, terwijl het zeer waarschijnlijk is, dat ieder oogenblik 12/- zal moeten worden toegestaan. 9/6 is betaald naar Antwerpen of Rotterdam van Bahia Blanca, Buenos Aires of La Plata. Het aanbod van werkelijk promptie booten is niet groot en bij een voortduring van de tegenwoordige vraag zouden de vrachten ongetwijfeld moeten oploopen. De voorraad maïs in de afladhavens aan de Bovenrivier neemt nu gestadig toe, maar dit alleen is natuurlijk niet voldoende om de vrachten te verbeteren; wat men nodig heeft is een algemeen betere stemming in de graan koopende landen en deze is tot nu toe nog niet merkbaar.

AN GROOTHANDELSPRIJZEN 1)

Large table with 18 columns showing prices for TIN, KATOEN, WOL, RUBBER, SUIKER, KOFFIE, THEE, and Indexcijfer. Each column has multiple rows of data.

1) Huidige officiële noteeringswijze (Jan. 1928); vanaf 16 Dec. 1929 74/5 K.G. Hongaarsche. 3) = Mating vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928) Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence.

Salpeter van Chili. Er heerschte in de afgelopen week een volkomen gebrek aan orders en niettegenstaande de lage vrachten, waartegen tonnage zou kunnen worden verkregen, kan er geen opleving verwacht worden, voordat de nieuwe centrale organisatie definitief is ingesteld en in werking getreden.

Suiker van West-Indië. Deze markt was zeer flauw en onder het aanbod van tonnage zijn de vrachten wederom gedaald. Van Cuba werd een boot van 7000 ton afgesloten voor Juni lading naar U.K./Continent tegen 11/6 en zelfs handige tonnage van ca. 4500 ton lading wordt tevergeefs voor deze positie aangeboden tegen 12/-. Voor Juli worden eenigszins betere vrachten genoteerd op basis van 12/- voor groote booten van Cuba naar U.K./Continent met de optie San Domingo tegen 6 d. minder, terwijl er kans bestaat 3 à 6 d. meer te bedingen. Voor kleine booten bestond niet veel belangstelling; een 2000 tonner werd gesloten van San Domingo naar U.K./Continent tegen 13/6 voor Juni/Juli en een boot van 4500 ton lading is voor Juli te plaatsen tegen 13/-.

Burma. Door het voortduren van de onlusten was er in de afgelopen week wederom totaal geen vraag naar rijsttonnage.

Honau. Ofschoon er eenige afsluitingen gemeld kunnen worden, zijn de vrachten iets gedaald. In het begin van de week werd voor handige tonnage 13/6 verkregen naar Antwerpen/Hamburg Range, maar sindsdien hebben reeders van handige booten 3 d. minder moeten accepteren en aan het einde der week was de markt flauwer met slechts een geringe vraag.

Van de *Zwarte Zee* zijn geen afsluitingen gedaan. Nominiaal wordt 10/6 genoteerd.

Middellandsche Zee. Deze markt bleef onveranderd. In sommige gevallen vond een geringe stijging plaats, doch dit kwam door het feit, dat in die gevallen een speciale grootte en datum vereischt werd. De vraag naar tonnage is nog steeds zeer gering, zelfs voor Juni, en het vooruitzicht op eenige verbetering is nog maar weinig bevredigend. Erts werd als volgt afgesloten: Almeria Pier/IJmuiden 5/-; Hornillo Baai/Middlesbrough 6/7½; Follonica/Stettin 6/-; Bona/Glasgow 6/-; Les Falaises/Barrow 6/7½; Port Roman/Workingtown 7/6; Melilla/Middlesbrough 6/7½; San Juan/Sas van Gent 7/6; Huelva/Rotterdam 5/-; Hamburg of Harburg 6/9; Nantes 5/3; Antwerpen 7/3; Helsingfors 8/7½; Cork 7/9 en Drogeda 11/-, en *Phosfaat:* Tunis/Hull 9/-; Stax/Vlaardingen 7/1½; Silloth 11/-; Bona/Kings Lynn 9/6 en Dublin 7/3.

Noord-Spanje. De stemming op deze markt is buitengewoon flauw. Van Bilbao naar IJmuiden is afgesloten tegen 4/3, naar Grangemouth tegen 5/3 en naar Cardiff tegen 5/4½, terwijl van Bilbao naar Middlesbrough 5/6 en naar Rotterdam 4/- genoteerd wordt.

Kolen van U.K. De toestand in de kolenvaart blijft nog vrij onbevredigend. De vraag neemt niet toe, maar daar de reeders meer geneigd zijn hun booten vast te houden, zijn de vrachten in de meeste richtingen tamelijk vast gebleven, terwijl naar Zuid-Amerika de vrachten 1/- zijn opgelopen (er werd zelfs in één geval 17/6 betaald naar Buenos Aires voor prompt lading). Van Zuid-Wales werd afgesloten: Gent 2/9, La Rochelle 4/1½, Lissabon 6/10½, West-Italië 7/3, Piraeus 8/3, Alexandrië 8/-, Las Palmas 8/6, Dakar 8/6, Buenos Aires 17/6 en Villa Constitucion 17/6, Optie Rosario 18/-, en van de Oostkust: Uleaborg 5/-, Copenhagen 5/3, Stettin 4/9, Hamburg 3/9, Rotterdam 3/9, Rouaan 3/6, Genua 6/9, Piraeus 8/3 en Monte Video 16/9.

RIJNVAART.

Week van 25 t/m. 31 Mei 1930.

De aanvoeren van zeezijde nammen, wat hout en erts betreft, in die mate toe, dat de omvang van het verkeer in de haven het normale aanzien herkreeg. De scheepsruimte werd geleidelijk schaarscher, terwijl de vraag toenam. De ertsvracht, die tot 30 Mei f 0.17½—f 0.27½ met resp. 4 en 8 losdagen bedroeg, liep op tot resp. f 0.25—f 0.35 per last. Naar den Bovenrijn was weinig vraag, zoodat de vrachtnoteering onveranderd bleef. Het sleeploon varieerde tusschen het 27½ en 30 cts. tarief. De waterstand was langzaam vallend. Naar den Bovenrijn zoowel als naar den Benedenrijn werd op vollen diepgang afgeladen.

Hoewel in de Ruhrhavens de kolenscheepingen eenigermate toenamen, konden in verband met de overvloedig beschikbare scheepsruimte nog geen hogere vrachtprijzen worden bedongen. De vracht voor exportkolen naar Rotterdam bleef onveranderd genoteerd op Mk. 0.60 per ton inclusief sleeploon.

ONTVANGEN BOEKEN.

Nederland Handels- en Scheepvaartland. 's-Gravenhage 1930; Afdeeling Handel en Nijverheid van het Ministerie van Arbeid, Handel en Nijverheid.

Een beknopte samenvattende beschrijving van den handel en de scheepvaart in Nederland, voorafgegaan door een algemeen economisch overzicht.

La Hollande Commerciale. La Haye 1930; Division du commerce et de l'industrie du Ministère du Travail, du commerce et de l'industrie.

Een Fransche vertaling van bovengenoemd boek.

Beknopte uitwerkingen der opgaven voorkomende in handelsrekenen voor het Staatspraktijk-diploma en M.O. Boekhouden, Deel II door H. L. C. Kok, leeraar aan de Handels-Hoogere Burgerschool te Groningen. Groningen, Den Haag 1929; J. B. Wolters.

Les éléments essentiels de l'économie polonaise. Monographies reproduites de l'informateur annuel sur les sociétés Anonymes en Pologne (Edition 1929) précédées d'une étude d'ensemble de Marjan Kossow, Consul de Pologne (Warschouw).

Jaarboek van het Mijnezen in Nederlandsch-Indië. 57ste jaargang 1928. Verhandelingen. Tweede gedeelte. Weltevreden 1929; Landsdrukkerij.

Bond Values Obligationskurser tables edited by Einar Huss and K. G. Hagström, Stockholm 1929, Kungl. Boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner.

The movement for a sounder money door Owen D. Young, Norman Lombard, Frederic A. Delano, Sir Josiah C. Stamp, Henri Fuss, Carl Snyder. New-York 1929; The Stable Money Association.

Börsen- und Wirtschaftskalender 1930, herausgegeben von der Frankfurter Zeitung. 67. Jahrgang des Deutschen Börsenkalenders und Effekten-Handbuchs.

Over Volvette Goudsche Boeren-Kaas. Onderzoek, ingesteld naar aanleiding van de Landbouwtentoonstelling te Gouda in 1923 en verslag van in 1925 genomen proeven inzake het verband tusschen de samenstelling der melk- en de kaasopbrengst, door Ir. W. J. Huisman, rijkszuivelconsulent te Gouda. Uitgave van het Departement van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, Directie van den Landbouw, 's-Gravenhage 1929; Algemeene Landsdrukkerij.

Algunos documentos sobre el tratado de Guadalupe y la situación de México durante la invasión americana. Prologo de Antonio de la Peña J. Reyes. Archivo Histórico Diplomático Mexicano, Num. 31. México 1930; Publicaciones de la secretaría de relaciones exteriores.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,— Gebonden f 4.75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hoochweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postcheque en girorekening No. 8408, Rotterdam.